СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

# 20 октобар

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 124 ГОД. IV | ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА | БЕОГРАД, 11 АПРИЛА 1947 | ВЛАЈКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23-003 и 20-443 | ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

# Друга годишњица потписивања уговора
## између Југославије и СССР

Наши народи су у априлу и мају 1945 године прослављали најславније дане у својој историји, празновали су једну побједу за другом, празновали су завршетак величанствене четворогодишње ослободилачке борбе и стварање истински народне државе. У низу успјеха и побједа, које су тих дана славили наши народи, 11 април, дан потписивања Југословенско-совјетског уговора о пријатељству и узајамној помоћи заузима видно мјесто. Тог дана је, прије двије године, маршал Тито, у име наших народа, потписао у Кремљу уговор, који по своме значају отскаче од свих уговора које је наша земља потписала.

Уговор између Југославије и СССР дошао је као логична посљедица побједе наших народа у народноослободилачком рату и братске сарадње и заједничке борбе, коју су наши и совјетски народи водили против општег непријатеља — Хитлерове Њемачке. Уговором су остварене вјековне тежње наших народа да са словенском браћом, у првом реду са руским народом, успоставе чврсте политичке, културне, економске и војничке односе. За потписивање овог уговора нијесу били потребни неки нарочити дипломатски преговори, јер су пут ка потписивању уговора утрли наши народи у току четворогодишње борбе, запечатили су га крвљу наши и совјетски борци, који су се борили раме уз раме за нашу општу побједу. Због тога слободно можемо рећи да у историји међународних односа није било сличних уговора, као што је то уговор између наше земље и Совјетског Савеза, који је произашао из унутрашњих потреба народа и једне и друге земље.

Протекле двије године, од дана потписивања уговора, још су више продубиле братске односе између наших и совјетских народа. Међународни догађаји који су се одиграли послије завршетка рата показали су од колико је великог значаја наше пријатељство са Совјетским Савезом. По свим питањима од животног интереса за наше народе, која су се расправљала на међународним форумима, Совјетски Савез је увијек подржавао наше оправдане захтјеве, у првом реду због тога јер се упорно бори за учвршћење мира међу народима и јер разумије интересе и потребе малих народа, који су дали велики допринос за побједу над фашистичком Њемачком, као што је то случај са нашом земљом. По питању наших граница са Италијом, као и по питању репарација, и по питању Корушке, и у низу других случајева, Совјетски Савез је показао велико разумијевање за оправдане захтјеве наших народа. Наши односи са Совјетским Савезом, продубили су се и на економском и културном подручју. О томе најречитије говори одлука совјетске владе да прими наше студенте као своје стипендисте на совјетским универзитетима, као и боравак совјетских умјетника, научника и књижевника у нашој земљи.

Наш уговор са Совјетским Савезом, као и слични уговори са Пољском, Чехословачком и Албанијом, претстављају велики допринос учвршћењу мира у читавом свијету. Ови уговори омогућавају нашим народима да се посвете стваралачком раду, да приступе економској изградњи земље, да приступе остварењу првог петогодишњег плана. Они су гарантија наше националне безбједности и нашег несметаног развитка ка бољој и љепшој будућности. С друге стране ови уговори, засновани на принципу учвршћења мира међу народима, помажу демократским снагама у читавом свијету да се одлучније одупру ратним хушкачима који желе да изазову нови рат. У томе је њихов велики значај не само за словенске народе, већ и за истинске демократске снаге у читавом свијету.

Ј. В. СТАЉИН СА МАРШАЛОМ ТИТОМ И В. М. МОЛОТОВОМ У МОСКВИ ПРИЛИКОМ ПОТПИСИВАЊА УГОВОРА О ПРИЈАТЕЉСТВУ, УЗАЈАМНОЈ ПОМОЋИ И ПОСЛЕРАТНОЈ САРАДЊИ ИЗМЕЂУ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА И ЈУГОСЛАВИЈЕ

Значај нашег пакта са СССР-ом, најречитије је истакао друг Тито у свом експозеу пред Народном скупштином, говорећи о нашим односима са братским Совјетским Савезом, „да, Југославија па и друге земље на Истоку иду заједно са Совјетским Савезом баш због тога што знаду да он не угрожава њихову независност. Ми идемо са Совјетским Савезом и послије рата баш због тога што смо се дубоко убједили у то да од великих савезних сила само Совјетски Савез има разумијевања за наше патње и наше жртве у великом ослободилачком рату. Ми и остале земље на Истоку Европе идемо заједно са Совјетским Савезом због тога што смо се увјерили да се од свих великих и малих савезних сила на западу једино Совјетски Савез искрено и упорно бори за учвршћење мира у свијету, који је народима тако потребан. Ми идемо са Совјетским Савезом због тога заједно, јер из Совјетског Савеза чујемо стално гласове мира, а то одговара и нашим тежњама, дочим са запада стално чујемо о атомској бомби и претњама са ратом“.

Наши народи данас, више него икада, виде од колико је значаја уговор о пријатељству и узајамној помоћи, који је прије двије године потписан у Москви, чврсто ријешени да чувају као зеницу ока братство и пријатељство са великим Совјетским Савезом.

*В. ВЛАХОВИЋ*

# Београд пред изборе
## за народне одборе

Двадесет седмог овог мјесеца врше се избори за народне одборе у Београду на основу општег, непосредног и једнаког изборног права тајним гласањем. Нови одбори за мање досадашње, који су бирани после ослобођења преко делегата, на масовним зборовима.

Због тога ови избори претстављају један од најзначајнијих догађаја у животу нашег града. Тога дана ће Београђани бити у могућности да одаберу и пошаљу у народну власт своје најбоље претставнике, поверавајући им бригу о развитку свога града — главног града Југославије.

Досадашњи Извршни народни одбор, који је учинио огром не напоре на сређивању прилика у граду и који је и поред недостатака и грешака услед лоше заоставштине бивше Општине, створио солидан основ за полет и нови живот града, показао је сву разлику између народних одбора и раније београдске општине.

Пре је Београдом владао претседник коме су стајали на расположењу органи за извршење његових наредаба. Он је могао да спроведе најштетније одлуке, које су погађале грађане кроз деценије, а да га ни глава не заболи. Корупција је била основна одлика свих општинских одељења и у народ је ушло као појам да је општинско оно што се може красти, разносити и присвајати. Сам појам општинскога изазивао је слику нечег о чему нико не треба да води бригу, где се праве афере, где се кују планови за општу пљачку.

Из рада досадашњег Извршног народног одбора ми смо се брзо уверили да је он као претставник народних маса — унео нови дух, утврдио основе заједничке бриге око општег добра и на тај начин успео да уз помоћ грађанства раскрчи град, осигура снабдевање и сачува грађане од шпекулације која би иначе начинила пустош. На изложби, која је ових дана отворена, види се сав напор који је учињен. Саобраћај је обновљен, водовод појачан, здравствена заштита и социјално старање подигнути на висок ниво, просветно-културни рад узима све шире размере, а предузећа која су створена за ово кратко време оснажила су се и стоје као сигурна гаранција за нормалан живот који ће бити осигуран сваком радном човеку и грађанину Београда. Данас није општинско оно што је ничија брига, него је данас народни одбор онај коме народ даје у дужност да води рачуна о заједничкој својини и заједничком добру. Да би то било у потпуности спроведено, ми ћемо овога пута бирати две стотине чланова Градског одбора, чији ће Извршни одбор полагати рачуне градској скупштини, а чланови Градског одбора грађанима по својим изборним јединицама. Тако ће народ имати увек пуну контролу над радом Градског одбора.

За разлику од раније општине где је све било чињено тако да сав рад буде што даље од очију народа, концентрисан у рукама једне личности и једног броја одборника, који су гледали своје себичне интересе, и који су често били тако јавни да је и појам одборника постао предмет потсмеха, данас, када је власт дата у руке народу, створени су и други, демократскији облици народне власти. Док су некада по квартовима седели само полицајци који су служили за угушивање сваке критике и сваке слободне мисли, данас имамо рејонске народне одборе. У те одборе на овим изборима има сваки рејон да пошаље од 50—60 својих најбољих људи, за које зна да ће дати све од себе да би радили у духу народних потреба. Док је некада ретко који грађанин остао поштеђен макар од шиканирања по квартовима, где је неки безимени члан кварта судио као кабадахија, сада ће у рејонским одборима седети људи из наше најближе средине и за свој рад ће полагати рачуна и одговарати нама, који смо их изабрали.

Нови народни одбори су најјачи темељ народне власти. Они имају огромне дужности да, извршујући народну вољу, уреде град, створе хигијенске услове живота, побољшају станбене прилике, здравствену службу и социјалну заштиту. Они су дужни да уз мобилисање маса преко Народног фронта подигну културно-просветни ниво града. Њима пада у део да побољшањем саобраћаја и чистоће, осигурањем снабдевања и стварањем општих услова за здрав живот великог града, сачувају грађанство од административно-компликованих, бирократских и неприступачних чиновника који још не схватају да су они ту само зато да служе народу. На њима лежи дужност претварања Београда од архитектонског ругла у нови град архитектонске целине и монументалне лепоте, какву заслужује по своме ванредном положају. Али оно што се од њих највише очекује, то је да уносећи се дубоко у проблеме града, стварају од Београда индустриски град, искористе сав елан народних маса за остварење петогодишњег плана, јер од тога зависи и наша будућност, од тога зависи наша слобода.

Кроз народне одборе ми ћемо сви да решавамо наша локална питања, водићемо рачуна и контролу да ли се извршује народна воља која се креће од градских потреба и јединствене воље народа за изградњу земље у остварењу петогодишњег плана, којим ће наша земља да се уврсти у ред напредних и богатих земаља. Зато чланови народног одбора морају да буду људи који су задојени духом напретка, људи израсли из народне средине и они који су на делу показали да им је опште добро преко од личне користи.

Чланови Градског и рејонских народних одбора Београда не могу данас бити они који сматрају да су то уносни положаји. На та места морају да дођу људи који знају да је то част и дужност. Част — јер су добили поверење народа да говоре и раде у његово име, а дужност — да то поверење и оправдају. Зато треба у народне одборе послати оне људе који су на досадашњим делима проверени, оне који су увек готови да дају сву своју снагу за добро народа, оне који ће најбудније чувати све тековине народне борбе и бити свесни да су одборници главног града нове Југославије, у кога су уперене очи свих наших народа.

Пред нама члановима Народног фронта данас је најпречи задатак: да сви до једног изађемо на изборе, да будемо једнодушни и дисциплиновани, да не цепамо наше гласове и да их дамо за оне који неће жалити напора да тежње наших народа што боље и што пре буду остварене кроз први петогодишњи план индустријализације наше земље.

*Сретен СТОЈАНОВИЋ,*
*претседник Народног фронта Београда*

*„ОД НАС ЗАВИСИ КАКВИ ЋЕ БИТИ НАРОДНИ ОДБОРИ“...*

# По предизборним конференцијама у Београду

Београд се налази пред веома значајним даном. Расписани су избори за рејонске и Градски народни одбор. Велика народна организација, Народни фронт, отпочела је с припремама за изборе. По свим, и најзабаченијим улицама Београда и Земуна отпочеле су предизборне конференције. Органи власти који су најближи народу треба да буду изабрани на претстојећим изборима.

У вечерњим часовима масе грађана се разилазе на предизборне конференције. Говорници износе развитак и постанак народне власти, резултате досадашњег рада као и задатке и значај избора за остварење петогодишњег плана. Нису то реферати и говори далеко од стварности већ су они слика великих напора и савладаних тешкоћа које је народна власт у Београду пребродила, ослањајући се на најшире народне масе грађана, окупљене у Народном фронту.

Београд је почео да живи предизборним животом. По улицама се појављују саопштења рејонских изборних комисија о подели појединих рејона на изборне јединице. По свим организацијама Фронта влада најживља предизборна активност.

Предузећа и установе, које се налазе у јеку великог такмичења за остварење плана, одржавају кратке али садржајне конференције на којима се износи значај избора.

*

Око саопштења рејонске изборне комисије о подели рејона на изборне јединице сакупљали су се и дискутовали грађани. Разгледају у којим се изборним јединицама налазе њихове улице, дискутују о важном догађају — изборима који ће се одржати 27 априла.

Човек средњих година посматра плакату и говори свом пријатељу:

— Ево, сад ћемо изабрати нама најближе и најбоље људе. Сећам се како је то некада било, кад је требало бирати општинске одборе. До шестојануарске диктатуре било је неких назови избора за општинске одборе, а после тога сви су одборници постављани по милости министровој, декретима, постављењима, без воље народа. Баш власт која је у сталном додиру са народом, народ није могао да бира. А јасно је зашто. Не би бирао оне који су га јашили, разне сресске начелнике и њихове слуге.

— Да, много је добио и извојевао наш народ кад има власт у својим рукама, одговара му пријатељ. Данас је ипак све то другачије. Нису одговорни само одборници за свој рад, већ је и наша дужност да их бирамо, контролишемо и активно учествујемо у решавању разних проблема.

Удаљују се живахно разговарајући и претресајући тешке успомене из прошлости.

Млађи човек разгледа саопштење и пита једну жену.

— Јесте ли ви бирали некада одборнике за општину града Београда?

Жена се љутито обрецнула и одговорила:

— Шта је теби. Зар не знаш да нама нико пре рата није давао право гласа, почев од мужа па све до краља и владе. Само ова власт је и нас жене признала за људе. Да видиш само како ћемо и ми жене гласати. Нећемо давати да се прошверцује ни један покварењак у одбор.

*

У кафани Каменовић одржава се предизборна конференција. Препуна је народа, неки стоје на вратима, не могу да уђу. Сви људи пажљиво слу-

(Наставак на другој страни)

*(Наставак са прве стране)*

шају говорника који говори о значају избора.

У дискусији се јавља један радник.

— У свакој улици у сваком предузећу људи се познају. Фронт их је зближио у заједничким напорима. Познају се у свакој кући. Треба да бирамо људе који су после борбе на фронту прегнули свим силама на посао изградње.

Дискусија је била плодна и жива.

*

У индустрији мотора у Раковици одржана је кратка пред изборна конференција, која је оставила на раднике снажан утисак.

Радници су седели и стајали на шасијама аутомобила који се монтирају, и пажљиво слушали говорника који је износио значај избора за остварење петогодишњег плана. Сви они раде на испуњењу плана и боље од свих осећају значај ових избора.

*

У школи Старине Новака у Далматинској улици одржава се предизборна конференција 38 градске изборне јединице Другог рејона коју сачињавају 32 и 33 изборна јединица за рејонски одбор.

Учионица је препуна грађана и омладине. Влада велико интересовање. Људи и жене поседали у мале школске клупе и са пажњом прате излагања говорника.

Света Стојановић, радник износи значај избора. Осврнуо се и на развој народне власти као и на разлику између бивших квартова и данашњих народних одбора. Квартови су били чисто административне установе, оруђе ненародних управљача. Народни одбори обухватају и брину се за све облике живота грађана. Говори и о плану као и о непријатељима плана. Са напрегнутом пажњом грађани прате његова излагања.

На крају говори какви људи треба да буду изабрани у одбор.

— Претстоји оштра борба за бољи живот, борба са тешкоћама. Као што су у народноослободилачкој борби најодданији и највернији људи били у одборима тако и у данашњим условима изградње треба да бирамо најпожртвованије људе данашње борбе за остварење плана.

Прелази се на кандидовање. За сваког кандидата предлагач износи какав му је досадашњи живот, и шта је све дао за ову земљу. Грађани их познају и они суде по њиховом досадашњем раду, да ли заслужују да буду кандидати за часну дужност одборника. Не декретима и постављењима одозго већ вољом народа доћи ће ти људи у одборе. У томе је и залога и јемство истинске народне власти. А све те људе је активирао, покренуо и окупио Народни фронт.

У потпуној тишини грађани пажљиво слушају имена кандидата за Градски одбор. То су Никола Радић, секретар Месног одбора Савеза текстилних радника и заменик Елизабета Радуловић трострука ударница текстилне фабрике. Људи о чијем залагању не може нико да има сумње.

Са одушевљеним одобравањем прихватили су грађани ове кандидате.

У 32 изборној јединици предложен је Стеван Стевановић, радник.

— Он је организовао у неколико места синдикате у Србији, ви га познајете. Био је и секретар наше улице. У свим акцијама пожртвовано је радио.

Заменик је Жарко Бајин.

— Његa сви ви знате по залагању које је показао у свим акцијама.

За 33 изборну јединицу је кандидат др Миливоје Јовановић. То је прави народни лекар. Учинио је многима у улици услуге. Наплаћује минимално, често ради бесплатно.

Његов заменик је Александар Јовановић, радник. Био је борац и по демобилисању пренео је борбени елан који је показао на фронту, у свакодневни рад на мирној изградњи земље.

— Прима се, прима се! Са одушевљеним пљескањем и одобравањем прихватају грађани предложене кандидате.

*

По свим осталим организацијама Народнога фронта одржане су предизборне конференције. У многим рејонима већ се одржавају конференције на којима се истичу кандидати. Својим учешћем народ је показао колико схвата значај власти која је у његовим рукама, коју он бира и контролише.

Пред организацијама Народног фронта стоји задатак да окупе још шире масе грађана, јер избори су од великог значаја за мобилизацију свих народних снага за извршење петогодишњег плана.

*Филип АЂИМОВИЋ*

*САСТАНАК БЕОГРАДСКОГ АКТИВА НАРОДНЕ ОМЛАДИНЕ*

# Избори за народну власт

## *и задаци омладинске организације*

У уторак увече одржан је 14-ти састанак београдског актива Народне омладине. На састанку је Сава Анђелковић, члан секретаријата Градског одбора Народне омладине Београда, одржао реферат о изборима за народну власт и задацима омладинске организације. После тога, додељене су прелазне заставе омладинским организацијама које су досада показале најбоље резултате у току такмичења за Други конгрес.

### Из реферата Саве Анђелковића

Две и по године рада народних одбора показале су да је, и у Београду, само народна власт била у стању да организује народ на фронту рада, да подигне Београд из рушевина и да отпочне са његовом изградњом.

Изграђујући нови живот Београда, наша народна власт нарочито је водила рачуна о потребама омладине, њеном културном подизању и стручном усавршавању. У школској години 1945/46 било је само шест школа за ученике у привреди, а пре рата оне готово нису ни постојале. Данас у Београду и Земуну постоји 18 школа за ученике у привреди са близу 5.000 ученика. Домови ученика у привреди, о којима су наши омладинци-радници у старој Југославији могли само да маштају, сада су стварност. У 11 домова у Београду смештено је више од 1200 ученика у привреди. Само на ове домове Извршни народни одбор је утрошио у прошлој години суму од преко 24 милиона динара.

Поред тога, у току 1946 године окречено је и уређено 35 школских зграда. За оправку, чишћење и израду нових клупа, катедри и намештаја утрошено је више од 3,330.000 динара. Независно од овога економски слабим ученицима Извршни народни одбор је доделио 10.000 уџбеника, близу 40.000 свески и мноштво другог школског материјала. У свакодневном животу, било да се ради о потребама радничке или школске омладине, било о културном животу омладине уопште, фискултури, наша омладина увек је наилазила на пуно разумевање и подршку народних одбора у Београду.

Ако, поред огромне помоћи народне власти, имамо у виду право омладине да учествује у државном и друштвено-политичком животу земље, право да бира и буде бирана, остварење Закона о ученицима у привреди, увођење јединственог школског система, обавезно седмогодишње школовање, слободу штампе, право удруживања и читав низ других тековина које је омладина стекла својом борбом — онда тек постаје јасно да омладина у Београду, као и у целој нашој земљи, има такве могућности за свој развој какве никад раније није могла да има у бившој реакционарно-монархистичкој и ненародној Југославији, да има такве слободе и права какве још не ужива омладина многих других држава у свету.

### Омладина народној власти

Народна омладина Београда масовно је учествовала у изградњи свог главног града, активно помажући народну власт и сваку фронтовску акцију на подизању животног нивоа широких слојева грађанства. Остварујући програм Народног фронта, залажући се за повећање продукције, у предузећима Београда и Земуна 1619 омладинаца пребацују норму. За нарочите заслуге у извршивању производних задатака похваљено је досада 600 омладинаца. Из редова омладинаца-радника никао је понос омладинске организације — 253 ударника и новатора. Нема ниједне акције Народног фронта у Београду у којој омладина није била у првим борбеним редовима Фронта, дајући свој допринос. Само на Омладинску пругу и Посавски Канал прошле године отишло је 4.500 омладинаца из Београда. Године 1946 Народна омладина Београда дала је преко 500.000 добровољних радних дана на уређењу свога града, на изградњи своје земље. Величанствени резултати Народне омладине постигнути досада на обнови и изградњи Београда објашњавају се тиме, што је наша омладинска организација своје задатке увек црпла из општих задатака Народног фронта.

Пред нашом омладином стоје крупни задаци у даљој изградњи Београда. Свесна своје огромне улоге у Народном фронту, наша омладина је спремна да прионе на њихово извршење. Сама чињеница да се за Пругу јавило 17.000 омладинаца уместо 8.500, говори о спремности омладине Београда да се у потпуности заложи на остварењу програма Народног фронта, на изградњи Омладинске пруге Шамац — Сарајево, на грађевинској делатности Београда.

### Важност избора и задаци омладинске организације

Народни фронт Београда придаје нарочити значај изборима за народне одборе. За омладинску организацију ови избори имају посебан значај. Остварење петогодишњег плана захтева огромне напоре свих грађана наше земље. Од велике је важности да у основне органе народне власти буду изабрани људи који ће се у потпуности заложити за остварење плана електрификације и индустријализације, који неће жалити труда када се ради о економском и културном напретку наше земље, који ће учинити све да се план тачно и на време спроведе. Избори имају велики значај и потребно је уложити све снаге у њиховим припремама, како би овим изборима добили народне одборе који ће бити упориште радном народу у остварењу привредног плана, у побољшању животних услова Београђана.

Централно питање омладинске организације у месецу априлу јесте питање избора за народне одборе. Наша омладинска организација треба све своје снаге да ангажује на упознавању бирача, у првом реду омладинаца, са значајем избора за народне одборе, са Законом о избору народних одбора, са резултатима постигнутим у обнови и изградњи Београда и са будућим задацима у новоградњи. У ову сврху треба користити све форме агитације: конференције, предавања, плакате, транспаренте, пароле, зидне новине, састанке по предузећима, школама и установама итд., итд. У свим предузећима, установама, школама где то није досада учињено, треба најкасније до 12 априла одржати састанке актива по овим питањима. Чланови омладинских организација из предузећа, установа и школа треба после тога да се укључе у рад и агитацију Фронта у улицама где станују. Руководства треба стално да воде рачуна о активности својих чланова на терену.

Новатори и ударници из предузећа, ударници и бригадири са Омладинске пруге Брчко — Бановићи и Посавског Канала треба и овога пута да буду на челу изборне агитације. Припремајући се за изборе, наша радничка омладина треба да побољша свој рад на испуњењу државног плана у предузећима, на повећању продукције, на побољшању квалитета, смањењу производних трошкова; наша школска омладина дужна је да се заложи за побољшање успеха у учењу у школама. У изборима за народну власт треба још више учврстити радне бригаде које ће узети учешћа на изградњи Омладинске пруге Шамац — Сарајево, треба интензивније помоћи грађевинској делатности у Београду и организованије и смишљеније приступити извршењу грађевинских радова.

Ударнички рад машинске бригаде Техничког факултета и радне бригаде Економског факултета, пре неколико дана на Теразијама, може да нам буде пример како треба организовати посао.

Агитујући за изборе наша омладинска организација треба свуда да још више развије такмичење за Други конгрес, везујући своје обавезе и за дан избора народних одбора у Београду. Потребно је да сви чланови наше организације још једном провере да ли су у бирачком списку, као и да проконтролишу да ли су сви омладинци који су навршили 18 година уписани у бирачке спискове. На омладинској организацији је да и овога пута учини све да ни један омладинац, ни један грађанин нашега града не изостане од гласања.

На овим изборима, борећи се за јединство народа у Народном фронту, за јединствено иступање фронтовских организација, наша омладина треба да се бори да у народне одборе буду изабрани најбољи, најпоштенији, најборбенији људи, људи који су својим досадашњим радом доказали приврженост тековинама народноослободилачке борбе, оданост Народном фронту који ће бити сигурна гаранција да ће, када буду изабрани, у потпуности спроводити политику Народног фронта.

На омладини Београда је да у изборима за народне одборе учини све што је у њеној моћи да Народни фронт изиђе на изборе још јачи, чвршћи, јединственији. Нема сумње да ће омладина Београда 27 априла показати високу политичку свест, снагу и привржености Народном фронту, оправдавајући поверење које у њу полаже Народни фронт Београда — сви Београђани.

### Из реферата Ратка Петровића

После реферата Саве Анђелковића, реферат о досадашњим резултатима у такмичењу за Други конгрес одржао је Ратко Петровић, члан секретаријата Градског одбора Народне омладине.

У реферату је, између осталог, речено, да од 3593 омладинца који раде у производњи по норми, 3019 је постижу, а остали је пребацују. Зато што још нису проглашени ударници у првомајском такмичењу, број омладинаца-ударника је за сада 24. И у школама је постигнут добар успех, али још увек има школа где се успех погоршао.

На разним приредбама, у оквиру фестивала, учествовало је преко 6.200 омладинаца обухваћених у 40 такмичарских јединица. За фискултурну значку пријавило се 7.032 омладинца. Досада је положено 3.254 норме. На „Пролећном кросу“ учествовало је 12.000 омладинаца. И поред свега овог на пољу фискултуре, још увек није довољно постигнуто. Што се тиче рада са пионирима, он је дао досада добре резултате. Само на свечаности »Поздрав пролећу« узело је учешћа 30.000 пионира.

### Додељивање прелазних застава најбољим омладинским организацијама

После одржаног реферата додељене су прелазне заставе најбољим омладинским организацијама за протекли период такмичења. Као најбољи рејон проглашен је Земун, коме је предата застава. Најбољи актив у предузећима показао се актив Београдске текстилне индустрије, а најбољи актив у школи је актив Железничке саобраћајне школе. Похваљене су омладинске организације „Пролетера“, „Ивана Милутиновића“ и Школа ученика у привреди број 2.

# Два значајна догађаја

## у животу Народне Републике Србије

Рад Народне скупштине Народне Републике Србије у првој сесији Првог редовног заседања обележавају два догађаја од изузетне важности. Један је — доношење буџета за 1947 годину, који претставља финансиску основу за извршење почетног дела петогодишњег плана у Народној Републици Србији, а други је — нова административно-територијална подела, која ће државним органима у многоме олакшати да испуне задатке који се у вези с планом пред њих постављају.

Као део општедржавног буџета, буџет Народне Републике Србије за 1947 има оне исте одлике које и општи буџет, донесен непосредно пред почетак овог заседања. Исто као и савезни, буџет Народне Републике Србије битно се разликује не само од буџета старе Југославије већ и од нашег прошлогодишњег предрачуна расхода и прихода.

Захваљујући правилној политици наше Владе и огромном залагању наших народа у обнови и изградњи створени су сви услови да се пређе на извршење електрификације и индустријализације наше земље, на плански рад, па према томе и на нов начин буџетирања. Наш републикански буџет је, у својој суштини, буџет привреде. У њему је дошла до изражаја огромна економска снага наше републике. Њиме се обезбеђују потребна материјална средства за даљу изградњу, за још бржи развитак. Он омогућава све већи рад на изградњи, све већу производњу и приближава нас остварењу плана индустријализације и електрификације, за који је иницијативу дао вођ наших народа у борби за слободу и руководилац наше нове државе маршал Тито.

Водећи рачуна о извршењу индустријализације и електрификације као нашег главног и основног задатка, буџет Народне Републике Србије обезбеђује и наш даљи напредак на свим пољима живота. Буџетске суме показују да је Влада, правећи нацрт расхода и прихода, посветила велику брigу народном здрављу, народном просвећивању и социјалном старању. У свом експозеу о буџету Министарства просвете министар Митра Митровић - Ђилас констатовала је да смо на пољу просвећивања народа и културног уздизања широких слојева кренули досад невиђеним полетом и ширином. Указујући на културно-просветни рад, који ће још с већим полетом и у већем обиму да се развије у наредном периоду, Митра Митровић је нагласила да је све то у пуном складу са борбеним задацима које петогодишњи план поставља пред наше народе. Разуме се да та складност између петогодишњег плана и борбе за напредак на свим пољима живота вреди у истој мери и кад се ради о здрављу народа, о старању за децу и другим сличним задацима.

У образложењу буџетског предлога министар финансија Радош Јовановић навео је значајан податак да је народ својим добровољним радом на разним пословима у току прошле године, само у Народној Републици Србији уштедео држави преко 900 милиона динара. У дискусији о буџету посланици су указали и на тај други буџет који је видљив, иако није писан, а састоји се у великом елану нашег народа на свеопштој обнови и изградњи земље.

Закон о административно-територијалној подели Народне Републике Србије, који је донесен после изгласавања буџета, претставља крупан корак напред ка довршењу државне изградње наше републике. Овим законом укинути су окрузи као административно - територијалне јединице и окружни одбори као инстанца у државном апарату. Тиме се постиже да се народни одбори још више приближе и повежу са народним масама. Изнад месних одбора сески одбори постају једини локални руководећи органи.

Укидање округа од великог је значаја за изградњу народне власти. Али првенствена важност ове мере огледа се у оспособљавању народне власти за нове задатке који се пред државне органе данас постављају. Тиме ће се учврстити оперативно и стваралачко руководство над привредом у рукама месних органа.

Одлуке произишле из прве сесије Првог редовног заседања Народне скупштине Народне Републике Србије показују да у битку за извршење плана Народна Република Србија полази учвршћена и спремна на свако залагање, сваку жртву потребну да би се испунио и премашио план, који ће изменити лик наших насеља, из основа променити читав наш живот и приближити нас оном најлепшем животу који је био сан наших народа и у најтежим данима народноослободилачке борбе.

# ИЗБОРИ ОДБОРА АФЖ-а

### треба да послуже активизацији жена за изборе народних одбора

Да би организације Антифашистичког фронта жена могле извршити нове задатке, постављене пред све организације Народног фронта на Првом конгресу Народног фронта Србије, и да би могла координирати свој рад са Народним фронтом потребно је било да се изврше извесне организационе измене у основним организацијама. Досадашње основне организације АФЖ-а, улични секретаријати, укидају се, и организационо прилагођују основним организацијама Народног фронта.

Избори АФЖ-а, који се обављају у јеку предизборне кампање за изборе народних одбора, нису одвојени од те кампање и неће одвратити пажњу жена са тог главног задатка. Избори за одборе АФЖ-а помоћи ће да се изврши активизација најширих маса жена у Београду за што веће учешће за претстојеће изборе народних одбора. Конференције за избор одбора АФЖ-а послужиће да се женама објасни сав велики значај избора народних власти у Београду.

Организације АФЖ-а ће се на изборима за своје одборе још више учврстити, окупити још више жена и бити спремније за извршење задатака који се пред њих постављају.

Избори ће се вршити на демократски начин. Најпре ће се бирати чланице одбора основних организација и делегаткиње за избор рејонских одбора АФЖ-а, који ће опет бирати делегаткиње за избор Градског одбора АФЖ-а.

Изборе за народне одборе треба да помогну жене и на њих изађу масовно као што су излазиле и на све раније. Жене треба да допринесу да у народне одборе уђу они људи који су способни да одговоре задацима који стоје пред народном влашћу и читавим народом. Даље је дужност свих жена да свесрдно помогну народну власт у свим акцијама, да би удруженим снагама окупљеним у Народном фронту што пре нашу земљу довели до благостања и напретка, а тиме наше жене још више учврстиле и обезбедиле своју равноправност.

# Пета слобода

*У Канади је забрањена радничка странка...*

— Поред оне четири из Повеље ево добисмо и пету: Слободу доношења закона против слободе.

*ГОДИНА УСПЕХА НАШИХ НАРОДНИХ ВЛАСТИ*

# Социјално старање претставља истинску бригу за социјално угрожене грађане

Многострука бомбардовања, планско и систематско изгладњавање, насиље и терор окупатора оставили су дубоких трагова у нашем народу. Многа деца у Београду дочекала су дан ослобођења без родитеља, без крова над главом, гладна, гола и боса. Већ првих дана после ослобођења дошло је у наш град много деце из оних народних република, које су најтеже страдале у рату. Та су деца била још више угрожена, махом без родитеља, са тешким микотичним, плућним и другим обољењима.

А у Београду није било домова који би ту децу прихватили, који би им пружили опоравак и негу, и услове за њихов даљи нормалан развитак и напредак. Један једини дечји дом (основан тек двадесет година после првог светског рата) могао је да прими свега 180 деце. Па и тај једини дом основан је и егзистирао је на бази милосрђа, а не на бази социјалног старања власти. Бивша Општина београдска није имала ниједно своје обданиште. Једанаест приватних обданишта (која су примала по 15—20 деце) радило је без икаквог васпитног плана и контроле — онако како је то замислила нека стара управитељица која је њиме руководила и како је то одговарало њеним материјалним интересима.

Одмах после ослобођења народне власти су узеле на себе старање о деци. Иако у тешким материјалним приликама, народним властима је, уз помоћ масовних антифашистичких организација, успело да сместе и обезбеде социјално угрожену децу, а својој деци да отворе перспективе светлијег и лепшег детињства. Данас у Београду има четрнаест домова и 21 обданиште за заштиту деце и омладине. Само за издржавање обданишта потрошена је у току 1946 године сума од 8 милиона динара.

Прошлога лета спроведено је прво масовно летовање деце. Иако се наш град налази још увек у стадијуму опорављања од последица рата, већ у тој првој години је око 8.000 београдске деце провело по 25—30 дана у планинама или на мору, у песми и игри. Само Одељење за социјално старање организовало је 11 летовалишта (остала деца су била упућена преко Просветног одељења и преко Одељења рада Извршног народног одбора). За летовање деце утрошено је 3,409.500 динара, а 2.124 детета летовало је бесплатно.

Данас су сиромашна деца без родитеља смештена у домовима; о њима се старају васпитачи и неговатељице, а помоћ у сваком погледу, нарочито материјално обезбеђење, дају народне власти. Обданишта пружају многим родитељима могућност да се мирно посвете своме послу, јер су им деца на сигурном месту, обезбеђена од сваке несреће и неправилног васпитања. Снажни полет у нашој индустрији, пољопривреди и другим привредним гранама, све већи пораст производње и подизање општег животног стандарда пружају перспективу светлог и безбрижног детињства свој деци, нарочито деци трудбеника, чији су први дани живота били испуњени немаштином и бедом.

Старање о социјалној помоћи коју је пружала бивша Општина београдска жалосно је и неозбиљно у исти мах. Одлуке о додељивању помоћи доносиле су се без икаквог плана и критеријума, а висина им се кретала између 10 и 40 динара месечно, док је само у изузетним случајевима износила највише до 200 динара месечно. 1931 године издато је на социјалну помоћ 1,586.000 динара, а у буџету за 1946 годину било је предвиђено за помоћ сиромашним грађанима 27,247.000 динара. Данас месечна помоћ за појединца износи 700, а за породице 1.200 динара месечно. Осим тога, Одељење за социјално старање даје за свако необезбеђено дете по 175 динара месечно.

У 1946 години Извршни народни одбор је издржавао Дом стараца и старица. Пре рата је тај дом могао да прими свега 180—200 лица, а 1946 године било их је преко 400. За издржавање дома утрошено је прошле године 3,280.000 динара.

Како је вођена социјална политика у бившој Општини београдској и колико се бриге поклањало социјално угроженим грађанима, опет ће најбоље показати цифре. Укупан буџет Општине износио је 1932 године 383,854,221 динар, а на социјално и здравствено старање дато је те године 4,004.000 динара. 1940 године од укупног буџета у износу од 357,827.000 динара дато је (због отварања дечјег дома) 7,503.630 динара. Међутим, буџетом Извршног народног одбора само за социјално старање предвиђена је у 1946 години сума од 65,385.085 динара, а укупно за социјално и здравствено старање 98,008.670 динара.

Социјално старање у бившој Општини београдској носило је печат милостиње „за београдску сиротињу". Данашње социјално старање претставља истинску бригу народних власти о оним грађанима који су неспособни за привређивање и старање о деци. Оно је засновано на бази човечанских односа између оних који помоћ дају и оних који је примају. Пут напретка и материјалног благостања којим је пошла наша земља биће уједно пут за потпуно обухватање и обезбеђење свих оних којима је помоћ потребна.

# СТРУГАРА „МАКИШ"

## *непрекидно повећава производњу*

**У њој се израђује сав грађевинарски и столарски материјал**

**Гатери »Макиша« режу и најтеже балване**

Године 1922 Трговачко-индустриска банка основала је у близини Београда стругару „Макиш". Главни акционар и прави власник стругаре био је Васа Кнежевић.

Стругара је брзо напредовала. Радници су се знојили, а Васа Кнежевић је увећавао капитал. Подигнуте су електричне централе у Макишу и Вреоцима, купљен је рудник угља у Јунковцима. Рудник је дао погон централи у Вреоцима али и нове изворе зараде Васи Кнежевићу, који је откупио од „Јелице А. Д." електричне централе у Крагујевцу, Краљеву, Чачку и Шапцу. Тако је власник мале стругаре „Макиш", постао и власник осветљења скоро целе Србије и Срема.

Стругара је добијала сировине из Босне. Кнежевић није имао својих шума, али је имао „пријатеља" у многим тадашњим министарствима. Тако је и државна шума постала предметом његове експлоатације.

За време рата Немци и власник Кнежевић хтели су да раде предратним капацитетом. Но, радници нису хтели, а и партизани су били на домаку. Кнежевић је упорно настојао свим силама да се ради. Од такозване НДХ тражио је продужење уговора о експлоатацији шуме. Чак је послао и разлику у новцу у износу од 800.000 динара. И стругара је најзад пуштена у погон. За четири године окупације прерађено је само 10.000 кубних метара обле грађе. Само — јер то је данас посао од свега два месеца.

Ослобођени народ поставио је Кнежевића на оптуженичку клупу. Стругара је конфискована и дата правим власницима — онима који раде у њој. Радни колектив стругаре „Макиш" променио је свој однос према раду. Они који су пре рата слабо радили, за време окупације готово никако, одједаред су запели свим снагама. Пошто уопште није било сировина, приступило се оправци стругаре. Повезани су сви електрични водови који су били искидани. Ишло се у сремске шуме и од исечених храстова прављене су греде за монтажу нове жичаре. Обновљен је рудник у Јунковцима и — у томе је дошла сировина.

Маја 1946 године вешти сплавари довукли су прве греде. Суша је кочила пун размах. Дошао је други период новембарског такмичења. Ево резултата који је постигао радни колектив стругаре „Макиш" само у овом делу такмичења: Децембар, јануар и фебруар — производња пребачена за 10% у односу на предратни капацитет. У марту 40%! Квалитет на предратном нивоу! Уштеђено 4—5% од предвиђеног плана. Даље: кров стругаре оправљен, извршен низ практичних оправки, подигнуте две зграде за зарубаче и у њој машине оспособљене, подигнута радионица за сандуке дуга 50 метара и машине оспособљене, подигнуте зграде за шлеп-циркулар, приступило се изградњи радничких станова (који ће располагати са конфором), отворена пекара, отворена менза (у којој је монтиран радио апарат са звучницима постављеним напоље), уређена амбуланта, плац око стругаре се уређује, итд.

Око предузећа је и радничко насеље. Постоји основна школа. Двадесет четири омладинца похађају средњу школу. Организовани су аналфабетски течај, читалачке групе, зидне и усмене новине, уводе се стручни курсеви док се млађи већ практично оспособљавају.

Због тога што норме још нису уведене није било ударника, али су 32 радника и раднице похваљени и награђени. До 1 маја биће уведене норме. У раду и дисциплини највише су се до сада истакла одељење обле грађе, гатерска сала и особље погона стругаре.

*

У стругари „Макиш" израђује се сав грађевински и столарски материјал: греде, даске, штафле, летве, разноврсна амбалажа и разне бараке.

Дугачак је пут од дрвета до греде или бараке. Он почиње још у шумама Босне, где се обарају „столетна" дрвета. Брзим и хучним водама Дрине и тихом Савом довлаче се балвани везани у сплавове. Крај стругаре налази се мало пристаниште где се раскривају сплавови. На вагонете, који се увлаче у реку, стављају се балвани и извлаче помоћу електромотора. Поред ове пруге за извлачење сировина постоји и друга за утовар у бродове готове грађе. Сада се убацује нова скретница чиме ће се извлачење сировина повећати за 30 до 35%.

У дворишту стругаре с леве и десне стране избацују се греде. Само два радника, са специјалном направом, такозваним цепином, преврћу са необичном лакоћом греде, које су често тешке и до 2000 килограма.

**Готова грађа транспортује се на градилишта**

Потом се балвани разне величине постављени на вагонете одвлаче у мале кућице са отвором и с једне и друге стране. У њима су смештене рубаче. То су тестере на електрични погон које за час изрежу дебела стабла. Одатле се, већ сортирана обла грађа по величини, одвлачи у стругару где се додељује на гатере — вертикално постављене тестере које секу балване по дужини у даске, штафле или летве.

Тиме је процес производње грађевинског материјала завршен. Готова роба слаже се у шупи по класама или у штосове за сушење, одакле се камионима или колима транспортује даље. Један део иде у радионице где се прерађује у бараке или у разноврсну амбалажу, други се употребљава на грађевинским радовима.

**У суботу, 12 овог месеца у 6 часова поподне, одржаће се редован састанак дописника »20 октобра«.**

**Састанак ће се одржати у просторијама библиотеке, Влајковићева 8, први спрат.**

**Позивају се сви дописници да овоме састанку неизоставно присуствују.**

**УРЕДНИШТВО**

# КО ШТА САЊА...

# *Мали* ПОЛИТИЧКО-ЕКОНОМСКИ *лексикон*

**СТОПА ДОБИТИ.** — Као што се сама добит у нашој општенародној привреди по суштини разликује од капиталистичке добити — профита —, тако се и стопа добити код нас разликује од капиталистичке стопе профита и по садржини и по начину одређивања.

1. — Стопа капиталистичке добити — профит — зависи од односа масе вишка вредности и укупног капитала. — На пример, ако укупни капитал износи 20 милијарди, а капиталисти успеју да из радничке класе исцеде 5 милијарди вишка вредности, онда ће просечна стопа профита бити 25%; ако успеју да исцеде 6 милијарди, онда стопа профита износи 30%; ако успеју да исцеде 8 милијарди, онда је стопа профита 40% итд. Како је капиталистима циљ што већи профит, то никада не може доћи до тога да они, или ико у капитализму постави максималне границе стопи добити.

2. — Капиталистички профит мора да буде толики да задовољи како потребе капиталистове личне потрошње и других непроизводних издатака, тако и потребе акумулације. Значи, да капиталистички профит садржи два дела — један, фонд личне потрошње и разних других трошкова капиталистичке класе, и други, фонд капиталистичке акумулације.

3. — Остварење капиталистичког профита зависи још и од могућности да се продукти, који садрже у себи вишак вредности, продају по цени која обезбеђује добит. Ако то не успе, онда може да се деси не само да пропадне добит (профит), него и сам капиталиста.

Из свега овога видимо да су профит и стопа профита: прво, само форма под којом се крије суштина експлоатације рада од стране капитала и друго, нешто што се не може плански и унапред одредити, него се остварује уствари тек после свршеног чина и под притиском стихиске власти закона вредности.

Како је, међутим, добит на нашем општенародном привредном сектору само мерило друштвене рентабилности и само елеменат општенародне акумулације, она има друкчију економску и друштвену садржину, не зависи од стихије него од предвиђене потребе и могућности општенародне акумулације, од планом предвиђеног дела акумулације који ће се вршити у виду сопствене акумулације. Само одређивање стопе добити није препуштено стихији, него је решењем Владе ФНРЈ општа стопа добити одређена на 7%.

*

**ОПШТА СТОПА ДОБИТИ** нема ничег сличног са просечном стопом профита. Она је општи проценат општенародне акумулације, који се препушта самоиницијативи предузећа и њихвог руководства, проценат, који у виду годишње добити одбацује свака грана и свако предузеће просечног органског састава. 7% опште добити значи да на сваких ефективно уложених 100 динара у производњи, без обзира на то колико се пута они у једној години обрну, долази годишње као добит 7 динара.

Различитост техничког и органског састава као и брзине обртања средстава појединих грана и предузећа показује се као отступање просечне стопе добити за сваку поједину грану од опште стопе добити, и као отступање индивидуалне стопе од просечне.

*

**ПРОСЕЧНА СТОПА ДОБИТИ** — то је стопа добити која важи за сваку поједину грану производње понаособ, а која се израчунава према општој стопи, узимајући у обзир просечну брзину обртања средстава у тој грани.

На пример, општа стопа добити је — као што је речено — 7%. Грана X располаже са укупно 2 милијарде уложених средстава. Од тога је 1 милијарда у облику основних средстава, тј. зграда, машина итд. (Ради једноставности у рачунању претпоставићемо да се сва та средства обрну једанпут у 10 година). Друга милијарда налази се у виду обртних средстава: сировине, разни материјали који се троше у производњи и фонд за исплату радника. Узмимо да је у сировине и материјале уложена сума од 800 милиона и да се она обрне два пута у години дана. У фонд за исплату радника нека буде уложена преостала сума од 200 милиона и нека се та вредност обрне 4 пута годишње. Колико би на име добити смело да се рачуна у тој грани на трошкове производње?

Према општој стопи добити од 7%, та грана сме да постигне укупно 140 милиона добити годишње. Њени стварни годишњи трошкови производње износе:

| | |
|---|---|
| 1) утрошак основних средстава (1 милијарда која се обрне у 10 година) | 100 мил. |
| 2) утрошак разних материјалних средстава (део обртних средстава који износи 800 милиона, а обрне се два пута годишње) | 1600 мил. |
| 3) плате радницима (фонд од 200 милиона који се обрне четири пута у години дана) | 800 мил. |
| Укупни трошкови производње | 2500 мил. |

Значи да обрт од 2 милијарде и 500 милиона треба да да 140 милиона добити. Ако сада по најобичнијем „процентном рачуну" рачунамо уз колики проценат ћемо добити од 2,5 милијарде 140 милиона имаћемо:

$$\% = \frac{140.000.000 \times 100}{2.500.000.000} = \frac{140}{25} = 5{,}60\%$$

Значи да је просечна стопа добити за ову грану 5,60%. Исти резултат добијамо ако укупни износ основних и обртних средстава (2 милијарде) помножимо са општом стопом добити (7) и поделимо укупним износом годишње цене коштања (2,5 милијарде).

Овако добијена просечна стопа добити претпоставља друштвено-просечне трошкове производње. Међутим, чињеница је да — као што није органски састав разних грана производње једнак, исто тако није једнак ни састав појединих предузећа исте гране, да су — према томе — трошкови производње сваког појединог предузећа друкчији, да ће, дакле, и стварна стопа добити појединог предузећа отступати на више или на ниже од просечне. Та стопа добити је X.

*

**ИНДИВИДУАЛНА СТОПА ДОБИТИ.** Она показује колико је свако поједино предузеће испред или иза друштвено-просечне продуктивности. Она се израчунава унапред да би предузеће могло плански да предвиди своју годишњу редовну добит, евентуалну планску екстрадобит, и да би, приликом билансирања, могло да установи и своју натпланску добит.

Индивидуална стопа добити зависи од тога колико и у ком правцу индивидуални трошкови производње отступају од просечних трошкова. Ако су индивидуални трошкови једнаки са просечним трошковима, индивидуална стопа добити се поклапа са просечном. Ако су индивидуални трошкови мањи од просечних, онда индивидуална стопа мора бити већа.

На пример ако су просечни трошкови 100, а индивидуални 90, и ако је просечна стопа 5,60, онда треба пронаћи ону стопу која ће са 90 дати исто онолику апсолутну добит колику 5,60 даје са 100. Значи, треба 100 помножити са 5,60 и поделити производ са 90. У нашем случају би било 6,22%.

Ако су индивидуални трошкови већи од просечних, али још омогућавају добит, онда ће индивидуална стопа добити бити мања од просечне. На пример ако индивидуални трошкови производње место 100, износе 102, тада ће индивидуална стопа бити равна оном проценту с којим ће 102, дати износ који претставља разлику између индивидуалне цене коштања и просечне цене коштања, увећане за просечну добит. У овом нашем случају то ће бити 105,60 — 102 = 3,60; 3,60 X 100 = 360; 360 : 102 = 3,53%.

# ГРАЂЕВИНСКА СЕЗОНА У БЕОГРАДУ У ПУНОМ ЈЕ ЈЕКУ

*ШТО ВИШЕ НОВИХ КАДРОВА ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО*

## НОВА УРЕДБА О ПЛАТАМА ГРАЂЕВИНСКИХ РАДНИКА

Положај грађевинских радника од ослобођења до данас измењен је потпуно. Из дана у дан рад грађевинаца се више цени и поклања му се све већа пажња. Узевши у обзир да петогодишњи план предвиђа градњу огромног броја објеката, фабрика, станова, установа и путева, грађевинским радницима биће осигурано запослење у струци која је новом уредбом изједначена са свим осталим, па чак има и извесних преимућстава над њима.

Грађевинарство и грађевинци нису пре рата довољно цењени. За грађевинске раднике углавном су регрутовани сиромашни сељаци од којих је свега једна четвртина имала код куће нешто мало земље, док су остали морали у краткој грађевинској сезони чекићем и мистријом да зараде толико да би могли да исхране своје породице преко зиме, када се уопште није радило.

Данас је таква пракса у потпуности одбачена. Грађевински радник је изједначен са свим осталим радницима,

Новодонесена Уредба о платама радника и ученика у грађевинарству из основа мења досадашњи положај грађевинских радника. Поред основне плате Уредба је предвидела и посебне додатке према врсти и условима рада. Тако ће тешки рад бити награђен са даљих 5—10% основне плате, рад у врућим погонима за 8—15%, а рад штетан по здравље од 10—25%. Укупна сума посебних додатака има максималну висину до 35% повећања основне плате. Појединим грађевинским струкама Уредба даје могућност повишења основних плата од 10—40%. Проценат повећања зависи од важности и приоритета појединих градњи и од категорија радника.

Укидањем досадашњих разреда скупоће, грађевинским радницима који су радили у местима другог разреда скупоће аутоматски се повећава плата за 10%.

Грађевинац упућен од стране предузећа на рад ван места свога сталног боравишта добија додатак од 10—25%. По новој Уредби сва грађевинска предузећа дужна су да својим радницима обезбеде стан и исхрану у мензи по режиским ценама. Уколико неко предузеће не може да одговори овоме задатку, онда је оно обавезно да радницима исплаћује посебан додатак од 15—30 динара дневно.

Радници запослени непрекидно у једном истом предузећу добијају повишицу плате од 5% основне плате после 3 месеца рада, а 10% после 6 месеца и од 15% после 9 месеца непрекидног рада.

Уживање права на годишњи одмор такође је омогућено и грађевинским радницима. После 8 месеца рада, радник има право на сразмеран број дана годишњег отсуства.

Ученицима у привреди такође су одређене основне плате. Ученик-грађевинац за првих 6 месеца учења има основну плату од 5 динара по сату, а после 6 месеци од 5—7 динара. Уколико ученик постиже квалитет рада квалификованог радника он стиче право и на 80—90% основне плате квалификованог радника.

Нова Уредба, која побољшава потпуно материјални положај грађевинаца, треба да осигура и прилив нових кадрова у грађевинску струку, јер се до сада у њима оскудевало.

У првој години планске изградње, само Београду ће бити потребно најмање 12 до 15 хиљада грађевинских радника, да би предвиђени радови били на време завршени.

Међутим, нездраво предратно стање приморавало је наше раднике да са извесним предубеђењем ступају у грађевинце, и то тек пошто се нису могли запослити у некој другој струци. Због тога ми данас немамо довољно стручних грађевинских кадрова. Али када постоји потреба за што већим бројем грађевинаца и када су животни услови за њих потпуно измењени и имају сталну тенденцију побољшавања, природно је што неквалификовани радници и радници других слабије развијених струка треба да се преоријентишу, да изуче неки од грађевинских заната и у њему да се стално упосле.

Народне власти омогућиле су отварањем великог броја курсева брзо обучавање и стицање квалификација за струч не грађевинске послове. Ову могућност треба да користе не само незапослени — неквалификовани радници већ и људи свих осталих струка који немају намештења, а нарочито радничка омладина која тек ступа на посао.

Омладинци не могу приликом избора заната да правилно оцене важност појединих струка. Зато би била дужност руководстава омладинских организација да укажу младим радницима пажњу на сав значај који грађевинарство има код нас, да их упуте у грађевинску струку и тиме осигурају грађевинарству прилив нових кадрова, прилив младих људи који ће да унапреде и подигну углед грађевинских радника. Јер, заиста, грађевинарство без младих људи који ће да унесу нов, такмичарски дух у рад, без људи који ће да омогуће постављање нових, правилних техничких норми, без омладине која ће прва да поведе борбу за премашивање тих норми, не би могло да оствари сву планом предвиђену изградњу. Недостатак нових младих кадрова значило би остајање на старим позицијама

Имајући у виду значај грађевинарства и знајући да су грађевински радници најзад добили потпуно изједначење са свим осталим радницима, па и више од тога, знајући да су поред добре плате за грађевинске раднике осигурани и лепи станови, који се сада граде, млади радници — омладинци не треба да се двоуме у избору заната. Грађевински занати у нашој Републици по својој важности стављени су на прво место свих планова.

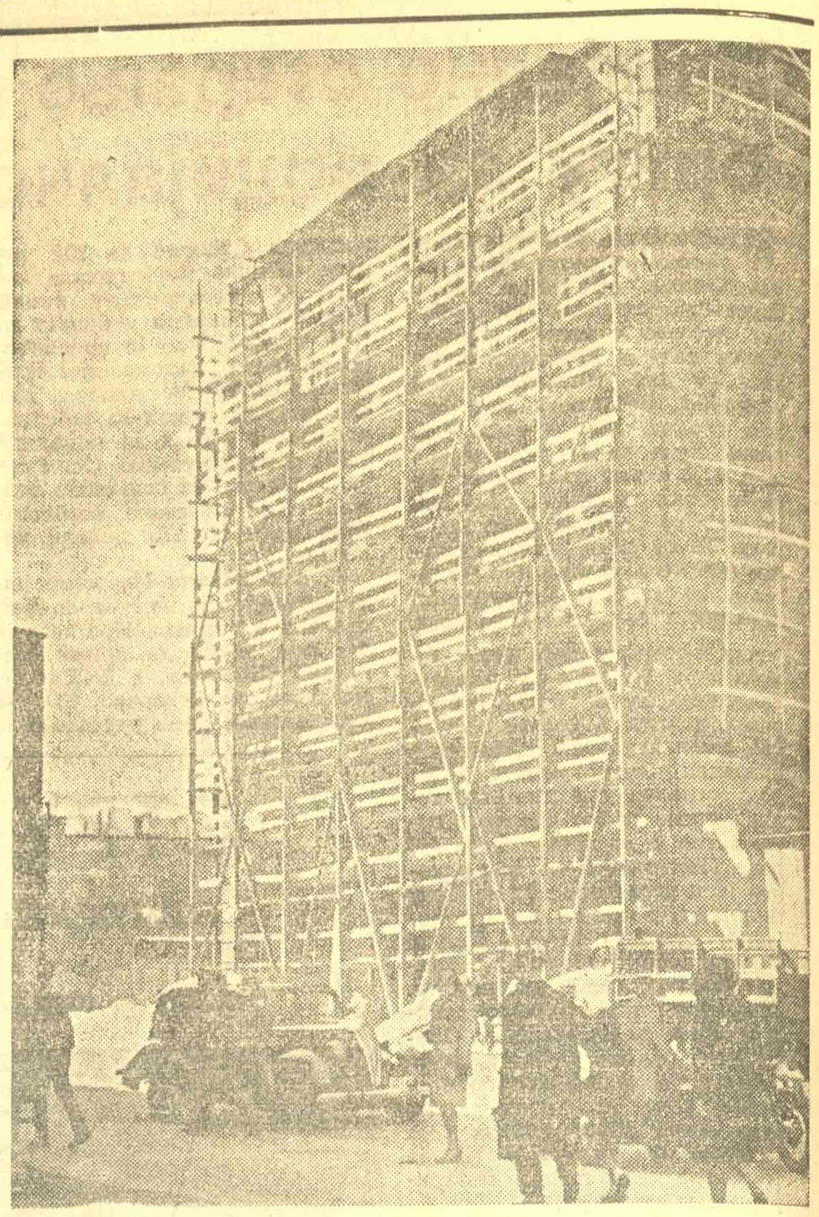

Обнављање задружне зграде у Дечанској улици

## Од правилне организације исхране и станбеног питања грађевинских радника зависиће успех грађевинске делатности

Изградња станова за грађевинске раднике поверена је »Дому«, грађевинском предузећу ИНО-а и »Неимару«, грађевинском предузећу Народне Републике Србије, која располажу потребним финансиским средствима за изградњу станова за смештај око 3000 радника. Изградња је већ отпочела на Северном и Јужном булевару, код електричне централе и Ветеринарског факултета. Међутим, потребно је још у почетку радова скренути пажњу на извесне недостатке од којих је најважнији тај, што наша предузећа нису на време отпочела са градњом станова, што радови бар до данас слабо одмичу, тако да данас, кад је сезона већ отпочела, сем два објекта, који су још прошле године изграђени а ове године довршени, није ниједна колонија готова и неће бити завршена пре 15 маја. Тако, на пример, предузеће »Неимар« није на време предузело потребне припреме. То се најбоље види по томе, што се досада отпочело са изградњом свега једне колоније код Ветеринарског факултета, у којој ће бити смештено око 600 радника, а предузеће уствари располаже кредитом за изградњу станова за око 1200 до 1500 радника. Планови за изградњу станова код Ветеринарског факултета још нису готови, иако се са градњом отпочело, а предузеће још увек нема потребно земљиште за изградњу осталих колонија. На Јужном булевару, где радове изводи грађевинско предузеће »Дом«, за последњих 15 дана радови такорећи нимало нису напредовали, а већ три дана се на градилишту не ради, зато што нема каиша на машини за дробљење материјала.

Јасно је да има много објективних разлога и тешкоћа, као недостатак материјала и слично, који знатно отежавају и отежавање рад, али кад је у питању изградња станова за грађевинске раднике треба уложити више труда и упорности, треба учинити све да станови што хитније и на време буду завршени, тако да их радници у овој сезони могу што дуже да користе.

Важан недостатак у изградњи станова је тај што досада није коришћен добровољни рад чланова наших масовних политичких организација, нашег Народног фронта, а нарочито АФЖ-а, које су примиле на себе обавезу да ће у знатној мери помоћи изградњу. На тај начин, поред тога што би се знатно убрзали радови, постигле би се приличне уштеде, тако би станови били знатно јевтинији, а за одобрене кредите могли би изградити већи број станова него што је предвиђено. Овај недостатак морамо најхитније отклонити. То је тим лакше, што су наше организације спремне да дају све од себе кад је у питању смештај грађевинских радника.

Грађевинске раднице

Пошто сви грађевински радници, који долазе ове сезоне у Београд, неће моћи бити смештени у колонијама за грађевинске раднике, то се пред предузећа и синдикалне организације поставља тежак и сложен задатак око смештаја радника по грађевинама и приватним становима. Мора се констатовати чињеница да овом питању није посвећена довољна пажња ни од стране предузећа, ни од стране управних одбора, односно пододбора, подружница. Тако на градилишту предузећа »Неимар« код Ветеринарског факултета радници спавају у просторијама које нису неколико дана уопште чишћене, где испод сламарица леже прљаве чарапе, отпаци од јела итд.

Ништа није боље стање ни у појединим »спаваоницама« предузећа »Дом« на Северном булевару. Јасно је да одговорност за ове пропусте сноси у првом реду управа предузећа, која није одредила лице, које треба да се стара о смештају радника као и о одржавању чистоће, а још већу одговорност сноси подружница, која није на време упозорила управу предузећа на овакве појаве, нити је радницима указивала на потребу одржавања чистоће. Управе предузећа треба да схвате, да је главни задатак грађевинских радника да кроз такмичење дају све од себе у изградњи тако потребних грађевинских објеката. Да би то постигли, треба их ослободити свакодневне бриге око одржавања чистоће у спаваоницама. За тај посао треба узети одговарајућу радну снагу.

О радницима који станују изван градилишта, предузећа и подружнице воде врло слабу бригу. Тако, у подруму Томаша Јежа број 10 станује 10 радника, а у рушевини у Нишкој број 16 станује око 70 грађевинских и осталих радника, под тешким хигијенским условима. Да би се досадашњи недостаци отклонили потребно је да пододбори, односно управни одбори подружница и Месни одбор грађевинара пруже пуну помоћ управама предузећа око смештаја грађевинских радника изван градилишта. Потребно је да управа предузећа и подружница тачно знају где им станује изван градилишта сваки поједини радник, а да комисија за станове и снабдевање обиђе све те станове и провери какви су хигијенски услови у њима, нарочито да провере висину станарине, коју радници плаћају извесним лицима за крајње нехигијенске и немогуће »станове«. Подружничке управе треба да обрате нарочиту пажњу на поједине раднике који су још у бившој Југославији научили да спавају по којекаквим ћумезима ради »уштеде«. За њима се често поводе многи млади и нови радници који долазе са села. Новим радницима треба правилно објашњавати од колике је штете по њихово здравље становање у оваквим »становима«, а нарочито указати на однос између постигнуте »уштеде« и последица, тј. смањења радне способности, мање зараде, болести, превременог старења и испадања из производње.

Питању исхране грађевинских радника по већим градилиштима грађевинска предузећа пришла су ове године са више озбиљности, користећи прошлогодишња искуства, иако се не би могло рећи да су све припреме задовољавајуће. Исхрана радника вршиће се углавном на градилишту и то отварањем мензи. У том циљу су грађевинска предузећа ангажовала посебна стручна лица, чији је искључиви задатак исхрана радника. Стручним руководиоцима мензи, поред финансиске, потребно је пружити и сву осталу помоћ од стране предузећа и подружнице, јер препуштени сами себи неће моћи одговорити својим задацима. Тај задатак нарочито је тежак при организовању исхране на мањим градилиштима, где је досада врло мало учињено. Обиласком извесних градилишта констатовано је да кухиње, поред извесних недостатака углавном задовољавају основне хигијенске прописе, док чистоћа трпезарија није на висини. Столови нису пресвучени чистом белом хартијом и више дана уопште нису рибани. Управни одбори, односно пододбори подружница, преко комисија за снабдевање и станове треба да пруже помоћ у организовању исхране, како на већим тако и на мањим градилиштима и да нарочиту пажњу обрате на правилно коришћење намирница додељених од стране наших народних власти, као и на квалитет и квантитет хране. За све евентуалне злоупотребе сносиће поред криваца пуну одговорност пред чланством и вишим синдикалним форумима пододбори и управни одбори подружница. Подружница треба нарочиту пажњу да посвети убеђивању радника о потреби исхране у мензи, јер има случајева, као што је на Северном булевару, да се од 150 радника храни у мензи свега 55, што приближно износи око 35%. Остали радници једу »суву храну«, која се код појединаца састоји од хлеба и лука или, што је ређе, од парчета сланине, чварака итд. На питање зашто се не хране у мензи, поједини радници одговарају да је то због »штедње«, пошто грађевинска сезона траје свега 6 месеци. Против оваквих и сличних појава треба водити упорну и енергичну борбу, правилно објашњавајући радницима колику корист имају од здраве и правилне исхране, као и које су мере предузела наша грађевинска предузећа у циљу што већег продужења грађевинске сезоне и смањења мртве сезоне. При овоме треба имати у виду да самим убеђивањем нећемо постићи задовољавајуће резултате, уколико не учинимо све да храна у мензама буде што боља и јевтинија, а самим тим приступачнија радницима.

Грађевински радници су са много воље и залагања почели овогодишњу грађевинску сезону и сигурни су да ће извршити све постављене задатке. Грађевинска предузећа и синдикалне организације треба да учине све да радницима олакшају извршење задатака и то на тај начин, што ће се потпуно заложити за што бољи смештај и исхрану својих радника, имајући стално на уму да ћемо само на тај начин успети да сачувамо што дуже у привреди стручне грађевинске раднике у којима оскудевамо. Брига за сваког појединог грађевинског како стручног, тако и нестручног радника, за његов стан, исхрану, здравље, стручно, политичко и културно уздизање треба и мора да буде главни задатак како за подружнице, тако и за предузећа.

*Велимир ЦАКЕЉИЋ*

## *Босфорска логика*

*— Државе који нису учествовале у рату против Немачке не могу равноправно учествовати на Конференцији мира.*
(Из говора В. Молотова)

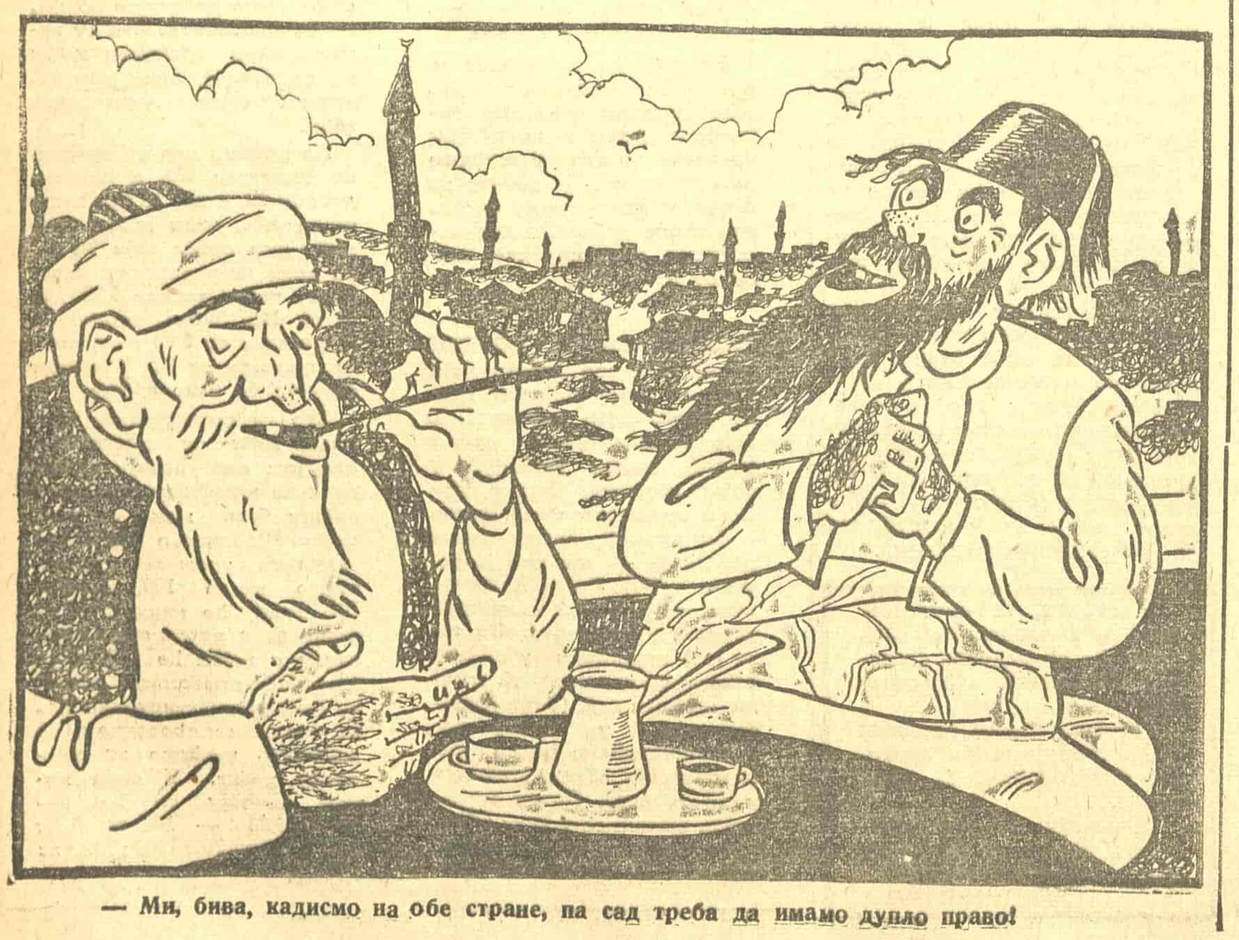

— Ми, бива, кадисмо на обе стране, па сад треба да имамо дупло право!

*ШЕТЊА ЈЕДНОГ БИВШЕГ ПРЕДУЗИМАЧА*

# ПО ГРАДИЛИШТИМА Београда

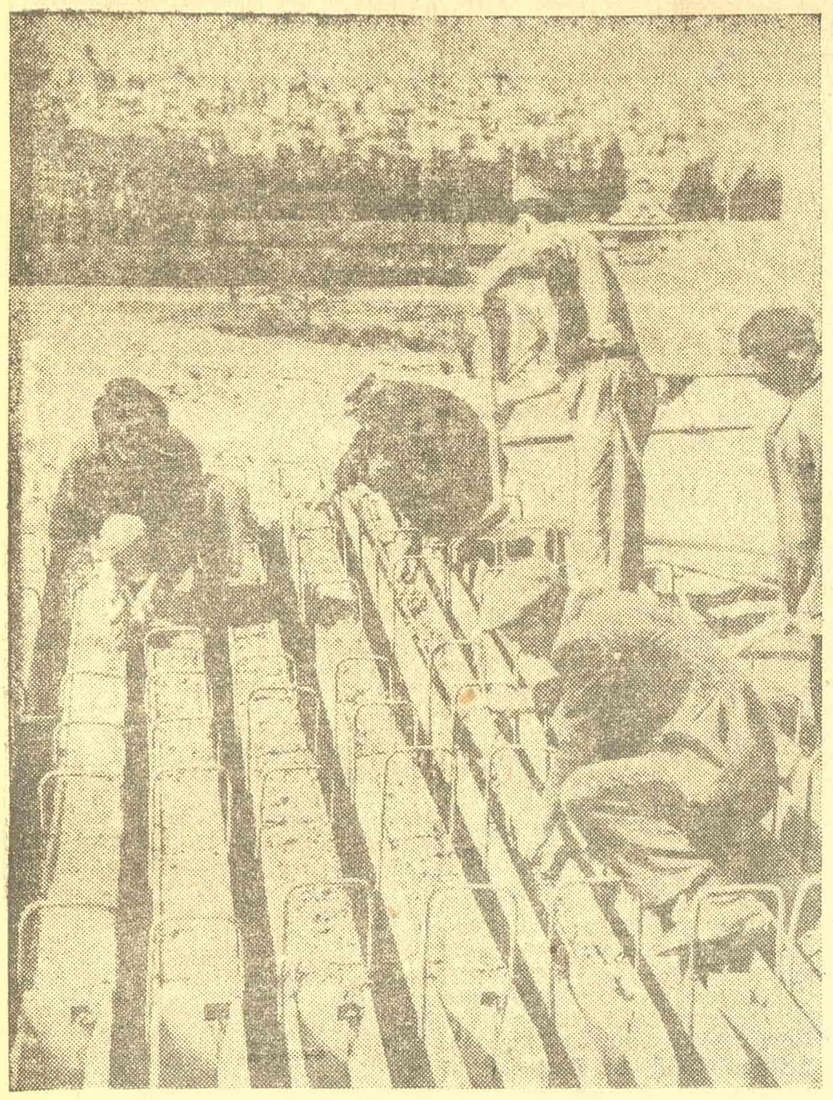

**Припрема материјала за израду ребрастих таваница по систему »Цигер«**

За бившег предузимача, рецимо да се он зове Перић, не би се могло рећи да је добронамерно расположен према народној власти. Нарочито од оног тренутка када је велико грађевинско предузеће предузимача Перића национализовано. Од тога тренутка предузимач Перић је радо слушао приче о неуспесима и тешкоћама на које наилази народна власт, не желећи да чује о успесима.

Таквог грађанина Перића, злурадог и доконог, откако је почела сезона грађења, можемо често да сретнемо на градилиштима Београда. Обилази то онако као и некад, пре рата, разгледа, али сада често заподене разговор са људима на градњи што у своје време, као газда, није имао обичај да чини.

Зашто се таквом бившем предузимачу не би приближио и новинар-посматрач? Новинар је радознао, хтео би да прокљуви све. И ето, грађанин Перић, био је једног пролећног дана, а да то ни сам није знао, праћен, док је правио своју уобичајену инспекцију „туђих градилишта".

На градилишту код Поште број 2 бивши предузимач је застао и разгледао не баш велики број радника.

— Мало вас је? — упитао је постаријег мајстора у кожном гуњу.

— Па, да видиш, и није. За оволико материјала, колико га имамо, доста нас је! — одговара му мајстор.

— Некако се не журите, — као у шали добацује Перић.

— Богами, многи код нас прилично запињу, као да граде своје сопствено. А ја велим, зашто да се премарам!

Мајстор у гуњу допао се бившем предузимачу. Дебељушкасти Перић спушта мајстору руку на раме и уз једно „имаш право", задовољан напушта градњу. Он није вољан да разговара са онима који се „залажу", како му рече мајстор. То би му покварило расположење.

На бродоградилишту Чукарица видео је наш предузимач градњу нових радионица, али из предострожности није хтео да се упушта у разговор са радницима. Учинило му се да се тамо ради превише добро што њега не би могло да обрадује.

Ветеринарски факултет обишао је површно.

— Граде, шта се ту може... Те факултет, те Претседништво владе, па зграда задруге у Дечанској, па Теразије и још триста других чуда. Изгледа да могу и без нас предузимача, — закључио је на крају, и тај закључак га обесхрабри.

Полази ка Северном Булевару. Тамо су пре кратког времена почели. Изненађен застаје код градилишта. Пет великих кућа, новоградња, као да је нагло изникло из црвене иловаче брега.

— Како је то могуће? Тако брзо да се подигну толике зграде!

Жељу да се удаљи победи професионална радозналост.

— Могао бих баш да видим... Добро радите! — добацио он радници у плавом комбинезону, која је мешала малтер.

— Трудимо се, — одговара она.

Грађанин Перић пење се уз скелу. Гледа незадовољно у мистрију која се брзо креће у руци мајстора зидара.

— Па, како успесте да саградите оволико много за ово кратко време?

— Е чико, одговара млађи мајстор, за то треба највише да се захвали нашем градитељу Цигеру. Да није било његових ребрастих таваница, тапкали бисмо ми још увек на првом спрату. Али човек вредан и довитљив. Још зимус је он припремао материјал за таванице.

— А шта се то зида?

— Раднички станови... Зар ниси читао? Овде ће да станује 166 радничких породица. Добар радник данас мора да има и добар стан. А овде ће да станују најбољи, ударници.

Не би могло да се каже за грађанина Перића да је расположен док силази са скеле. Он тражи начин да своје суморне утиске блажи. До кухиње га доводи пријатан мирис јела.

— То ли је за раднике?

— Свакако...

— Па колико их има на градњи?

— Око 170.

— Богами, овде би могло да ради три стотине радника, примећује Перић.

— Могло би, друже, и радиће док дође више материјала. Тек смо почели.

— А ха, материјала нема, — сада већ озарен узвикује предузимач, — није благовремено припремљен?

— Тако је...

— Па зашто?

— Пропуст, — одговара чиновник.

Перићу се враћа говорљивост.

— А сви се радници хране у мензи, овде код вас?

— Нажалост, свега 42...

— Шта, не свиђа им се?

— Свиђа се њима, али не воле да режу своје карте за храну. То би некако требало удесити...

Бивши предузимач закључује задовољно у себи: „Немају материјала, у кухињи неће да се хране, шта још..."

Анкица Станишић, радница у плавом комбинезону, привлачи његову пажњу.

— А ти учиш, учиш?

— Па радим...

— А идеш ли на курс?

— Какав курс?

— Па има неких курсева за грађевинске раднике, чуо сам...

— Ја, право да вам кажем, не знам за такав курс, — каже Анкица. — Оно, неки другови иду сваке вечери негде, али мени нико ништа није рекао.

Предузимачу Перићу је довољно. После узрујавања, овакви случајеви делују умирујуће. И он напушта градњу. Мрмља задовољно: „Знао сам ја да од тога нема ништа. Подигли галаму о курсевима а, ево, нису раднике ни обавестили да тако што постоји."

Али се предузимач Перић ипак није вратио задовољан кући. Расположење му је покварио један случајан сусрет. Ниже, испод градилишта радничких станова, наиђе на још једну новоградњу.

— Шта је то?

— Градимо станове за нас.

— За кога?

— Па за нас, грађевинске раднике. Овде ће да станује триста грађевинских радника.

Предузимач Перић хоће да види и то „чудо": „Станови за грађевинце. Ко је то још видео? Када је то било?" Из размишљања га трже крупан глас.

— Ооо, газда, обилазиш, гледаш... Па, како си?

Бивши газда препознаје свог некадашњег мајстора, Црнотравца Љубомира Николића.

— Па, како Љубо?

— Ево, — одговара Љуба спремно, — радимо „газда". Али некако се изменила времена. Сад зидамо за себе. Шта велиш, станови за грађевинске раднике! Прошло је

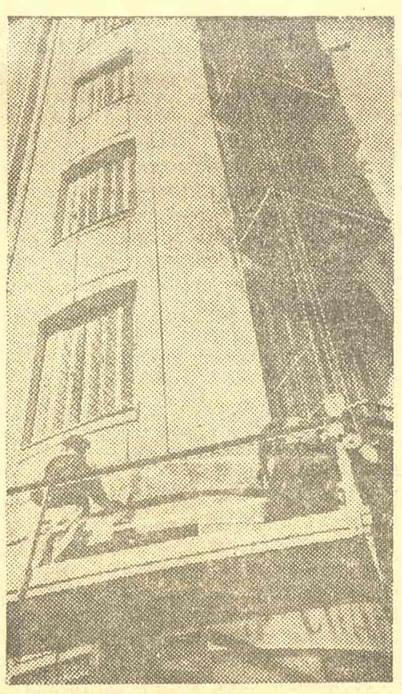

**Завршни радови на обнови зграде на углу Ректора Драг. Јовановића и Булевара Црвене армије**

време када су нас предузимачи плаћали како су хтели и када смо становали по уцерицама. Сада ти је овако: колико радиш толико ти се и плати. По норми се ради, а ако је пребациш, плати ти се више. А наши радници иду и на курсеве. Е, мој „газда", курсеви за грађевинске раднике, јеси ли ти то некад сањао. Нема више као што беше: радиш само шест месеца, а живиш од чекића. Нема више да ми предузимач плати колико он хоће. И Уредбу смо добили. Тако ти је то мој бивши „газда" предузимачу!

И бивши предузимач враћа се утучен кући, да би се после ручка пожалио жени на лоше варење док му у ушима бруји оно „нема више".

*

Ипак, случајеви разних бивших предузимача могу да нас науче којечему:

Треба што је могуће пре осигурати материјал за градњу, јер је пропуст очигледно учињен...

Треба што боље упознати раднике са значајем стручних грађевинских курсева и привући на те курсеве што већи број људи...

Треба појачати културно-просветни рад са грађевинским радницима...

Треба из погрешака и пропуста извући науку, пронаћи кривце и показати им грешке... Треба...

*Брана ВУЧКОВИЋ*

# Бољом организацијом добровољног рада

## постићи ће се рационалније искоришћење људске радне снаге

У току 1946 године омладина и народнофронтовске организације Београда постигле су велике успехе на уређењу града. Нарочито су видни резултати остварени у седмомесечном такмичењу од 1 јуна до 31 децембра.

Поред искуства, стеченог у току прошле године, које ће знатно користити нашим организацијама при извршењу нових задатака, сада ваља отклонити и оне слабости, које су пратиле наш рад у протеклом периоду. Ако је такмичење по броју учесника у акцијама имало свог значаја ради политичког учвршћења и проширења организација, обухватања у Фронту свих поштених и исправних грађана, оно је, разумљиво, имало и неке недостатке у чисто практичној користи. При томе је била основна слабост недовољно рационално искоришћавање људске радне снаге. На радове су долазили често и такви појединци, који су имали добру вољу да помогну и да допринесу нешто општем успеху, али због физичких немогућности нису били у стању много да користе. Отуда су стари људи и жене, болесни и слаби, били понекад само посматрачи и присутни грађани. На релативно малом простору, где су извођени радови, било је збијено много људи, који су често једни другим сметали, а сав посао се одвијао спонтано, те резултати нису били онакви какви би при бољој организацији могли бити. Сем тога није било ни довољно алата, а ни стручно руковођење на послу није увек било обезбеђено. Али, постигнути успеси показали су да се бољом организацијом могу остварити далеко већи резултати. То је данас нарочито потребно, јер смо прешли на извођење радова предвиђених планом.

Народни фронт Београда, а нарочито омладина Београда, резултатима свог досадашњег рада показали су да могу примити још много веће обавезе у великим и обимним пословима који су отпочели или који претстоје. Ови послови ће се односити углавном на изградњу станбених зграда, на калдрмисање улица, подизање културних домова, школских зграда и социјално-здравствених установа, уређење паркова и градских зелених површина, фискултурних објеката, водовода итд.

На бази стеченог искуства и у вези нових задатака поставља се пред масовне организације читав низ нових задатака који значе преокрет у нашем свакодневном раду, који оцртавају и јасно одређују улогу Народног фронта у даљем плану изградње наше земље. Зато ми приступамо, поред омладинских радних бригада, формирању и фронтовских радних јединица, не као пре ко се случајно нађе, већ по унапред створеном плану и са тачно одређеним обавезама. Те радне групе не треба да буду велике и гломазне, већ лако покретљиве и оперативне, састављене од људи који су добровољно изјавили да ће на тим и тим радовима дати толико радних часова у то и то време. Тачност на послу, долазак у одређени час, распоред људства, рад за предвиђено време, евиденција и контрола, обавезне су при томе. Зато свака радна група мора да има одговорног руководиоца и евидентичара, који ће бити у вези са стручним руководиоцима радилишта.

### Сваки рејон треба да има свој план рада

Потребно је израдити план, како локалних радова и акција тако и суделовања на великим радовима градског значаја, као и радовима које ће изводити републиканска и савезна грађевинска предузећа.

Први и Трећи рејон су већ израдили овогодишњи план рада својих фронтовских организација. Први рејон се обавезао да до 1 маја формира 140 радних јединица по 50 људи, а Трећи 100 радних јединица од 25 до 30 људи. Ови рејони су одредили и конкретне задатке на уређењу града, као што су рашчишћавање рушевина, уређење улица, дечјих игралишта, паркова, травњака и тако даље. Први рејон је предвидео формирање једне „летеће" радне јединице од 100 људи, која ће радити у случајевима изванредно хитних послова, кад год се укаже потреба, а биће под директним руководством рејонске одборске секције за добровољне радове. Предвиђени су и стручни курсеви за оспособљавање радника у разним грађевинским струкама, предавања за радне јединице и друго.

### Омладина је већ првих дана постигла знатне успехе на грађевинским радовима

Главни део послова узела је на себе омладинска организација. Искуства са Омладинске пруге уче нас да омладина уме и може обављати многе радове који захтевају квалификовану радну снагу. Омладина се брзо учи и привикава на све послове, па ће она имати да изврши највећи део задатака.

У Београду је већ формирано 58 омладинских радних бригада, спремних за радове на новој омладинској прузи и на другим радовима. Ове бригаде већ учествују на радовима у Београду. За четири дана прошле недеље на радовима на Теразијама на „шестици", на резервоару, на игралишту „Авала" — радило је 1670 омладинаца и омладинки који су дали 5.038 радних часова. Нарочито је био успешан рад студентских бригада на уређењу терена на Теразијама. Ове недеље створен је план рада, тако да омладинске радне бригаде раде по сменама пре и после подне. Води се рачуна о времену ангажовања радних бригада, тако да за сада свака учествује само једном недељно на радовима, да се не би преоптеретиле у време спремања испита.

Цео посао је ипак у фази организовања; тек је формиран штаб омладинских бригада и спрема се план већих радова, на којима ће се употребљавати добровољна радна снага. Али, ових првих дана ангажовања на радовима уочене су извесне слабости које се могу одмах отклонити. Долажење на посао није било плански спроведено. Руководиоци радних група треба раније да дођу, да са стручним руководиоцем на радилишту направе распоред и да за своју јединицу обезбеде потребан алат, камионе и друго. После свршеног посла алат се мора предати уредно, а не оставити где било. Такође је потребно водити тачну евиденцију: колико је људи било на послу, колико су радних часова дали, ефекат рада и друго. Стручни руководиоци на радилиштима морају са своје стране да покажу пуно предусретљивости према омладинским радним групама, да им одмах одреде посао, да их упуте и даду савете како ће најбоље извршити одређени задатак.

### До 1 маја треба рашчистити преостале рушевине по рејонима

Фронтовске радне јединице би могле већ да предузму мере за рашчишћавање рушевина на свом терену. Предвиђено је да се до 1 маја уклоне све преостале рушевине у Београду. План за ово израђен је у Одбору станбених зграда и он је достављен рејонским секцијама за добровољне радове. При отклањању рушевина важно је да се одвоји грађевински материјал, цигла и камен, који ће се употребити на лицу места или преузети од грађевинских предузећа, а да се шут и земља накнадно одвозе камионима, кад терен буде већ рашчишћен. Овим пословима руководиће у сваком рејону по један орган Одбора за обнову, који ће радним групама дати потребна упутства и објашњења.

За извршење ових и других радова биће потребно доста алата, кога код предузећа и рејонских комуналних отсека нема у довољној количини. Ради обезбеђења алата за добровољне радне јединице могла би се преко основних фронтовских организација повести акција за прикупљање алата, ашова, пијука, лопата и друго.

То су почетни задаци који се морају извршити да би се створили услови за даљи успешан рад. Радни херојзам и упорност наше омладине и радног грађанства Београда, испољен у протеклом периоду обнове порушеног града, гаранција су да ће и нови задаци бити успешно остварени.

*Милош МИЛИЧКОВИЋ*

# НОВИ УДАРНИЦИ, новатори и рационализатори Индустрије мотора у Раковици

Концем марта месеца у Индустрији мотора у Раковици проглашени су нови ударници, рационализатори и новатори. Од 205 похваљених и награђених приликом последњег проглашивања ударника, број ударника, новатора и рационализатора попео се на 268. За ударнике су проглашени Драгољуб Миловановић, Ратко Стојковић, Никола Трбојевић, Јосип Брехелмајер, Димитрије Цветковић, Рафаел Бан, Драгослав Стокић, Велимир Андеселић, Дамјан Нешић, Александар Стојановић, Мирко Китанић, Љубомир Ђорђевић, Михаило Стојановић и Лазар Терзић. Сви они пребацивали су норму од 18,20% до 55%.

За рационализаторе су проглашени Војислав Митровић, Милан Илић, Велимир Пирић, Драган Лазић, Виктор Мохорић, Александар Матић, а Михаило Бартоловић проглашен је и за рационализатора и за новатора.

Радницима који су се највише залагали на раду подељене су награде чија укупна сума износи 77.319 динара. Од тога је седам ударника - рационализатора добило 15.200 динара.

У једномесечном такмичењу прелазну заставицу одељења добило је одељење за оправку мотора, јер је пребацило производни план за 11%. Такође је било подељено девет прелазних заставица најбољим групама у одељењу и 13 појединачних заставица најбољим радницима у појединим групама.

Управа предузећа први пут је успела да успостави брзу и сталну евиденцију. Ударници, новатори, рационализатори и награђени радници Индустрије мотора обећавају да ће у наставку такмичарске године показати још веће успехе и још више повећати број радника који се истичу својим залагањем на послу.

*Сава СТЕВАНОВИЋ*

# Уносан посао

*Британске власти из окупационе зоне Немачке продају рурски угаљ уз зараду од 500%.* („Борба")

**— Нисам ни мислио, Цимс, да ћемо овде имати бољи профит него из колонија.**

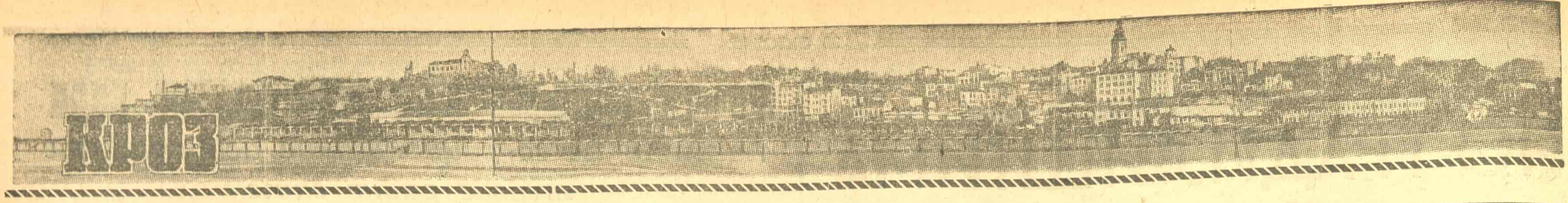


# И ове године сиромашна београдска деца ићи ће на летовање

Одељење за социјално старање ИНО-а извршило је припреме да овога лета пошаље на одмор и опоравак 3.300 слабуњаве деце, чији су родитељи сиромашни и не могу да их шаљу на летовање о своме трошку. На основу података који буду прикупљени у социјалним отсецима појединих рејона о деци сиромашних родитеља, извршиће се и избор деце. Уз то ће рејонски отсеци да користе такође податке који се налазе по ђачким поликлиникама. При овоме обратиће се пажња на то да се на летовање шаљу само она деца којима је одмор неопходан за побољшање њиховог здравственог стања.

Од укупног броја деце, одређене за летовање 2.500 малишана биће послато у места поред шуме. При избору летовалишта обраћа се нарочита пажња на то да деца имају могућност да се купају и сунчају. Поред тога, летовалишта морају да буду близу центра снабдевања, да би се што лакше осигурао довоз свежег млека, воћа и поврћа.

За 800 београдске деце обезбеђен је смештај на морским летовалиштима. Од ових, 500 дечака и девојчица одабраће поликлинике приликом прегледа социјално угрожене деце и деце из дечјих домова, а 300 осталих места обезбеђено је за децу наших најбољих радника, ударника и новатора, којима ће се и на овај начин одати признање за њихово несебично залагање у раду.

Одељење за социјално старање већ располаже удобним, новим покућством, постељином и рубљем за сва своја летовалишта. Свако летовалиште има такође све уређаје за болесничку собу, а биће снабдевено довољним количинама санитетског материјала. За разоноду деце набавиће се потребна учила и играчке.

Стручно особље, васпитаче и лекаре обезбедиће за сва летовалишта заједно Просветно одељење и Одељење народног здравља ИНО-а, док ће остале послове при одржавању реда, чистоће и неге деце вршити чланови наших масовних организација, примајући добровољно на себе ове обавезе.

Просветно одељење предузеће мере да ове године већи број здраве школске деце буде послат на логоровање, а Одељење рада омогућиће ученицима у привреди опоравак на чистом ваздуху.

У 1946 години ИНО је послао на летовање око 8.000 београдске деце. То је био први случај да су најсиромашнија деца Београда масовно летовала у шуми и на мору. Сва деца вратила су се са летовања опорављена, што је доказало вредност ових летовања. Овоме треба додати и значај заједничког, организованог живота у веселом дечјем колективу.

Искуства из прошлогодишњег летовања послужиће Одељењу за социјално старање корисно да уз свестрану сарадњу масовних организација и заинтересованих одељења ИНО-а као и Црвеног крста ове године још боље организује дечја летовалишта.

Јулија КРАУС
шеф Отсека за заштиту матера и деце

## Фронтовци критикују

# САМОВОЉА ШОФЕРА НА АУТОБУСИМА

Аутобуси који саобраћају између Београда и Земуна имају у Земуну четири станице: „Пошта", „Мухар" „Горњоградска црква" и Коњичка школа. За превоз између ових станица наплаћује се 3 дин.

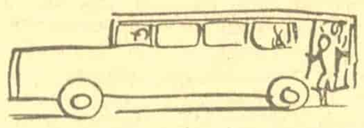

Станујем у Земуну код аутобуске станице „Горњоградска црква". Имам старог оца који не може да иде, а мора ипак да прима сваки дан инјекције због болести. С обзиром да сам сиромашног стања и не могу да плаћам лекара који би долазио кући, то сам изабрала лекара који станује код саме поште, да би се могла користити аутобусом. Међутим, када се аутобус, полазећи од Коњичке школе за Београд, напуни путницима на првој или другој станици, на осталим станицама уопште не стаје. Овоме се не би могло приговорити када не би било путника за излаз. Међутим кондуктер и шофер често, да би имали чист посао и да не би морали само због излаза да стају, истерају путнике који се возе од Коњичке школе до поште, још на станици „Мухар", ма да имају права да се возе до поште, јер су за ту линију узели карту и платили.

Овакав случај десио ми се када сам 1 априла водила оца лекару. Села сам на станици код Горњоградске цркве и узела две карте до поште. Међутим, на станици „Мухар" аутобус се напунио путницима, и да не би само због излаза стао на станици „Пошта", кондуктер нас је истерао напоље. Када сам против овог протествовала, наводећи да сам узела карте до поште и да баш зато идем аутобусом јер имам болесног оца који не може да пешачи, саветовано ми је да узмем фијакер. Мој протест је остао безуспешан и ми смо морали да сиђемо.

Исти случај ми се десио и 5 априла пре подне. Кондуктер је захтевао да изиђемо и отац је већ био сишао Видећи га како се мучи, пријем шоферу и замолим га да стане код поште. Шофер се, најзад, некако смиловао и учинио нам „услугу"

Сматрам да је ово неправилно и да би требало да меродавни опомену службенике који раде на аутобуској линији Београд — Земун, јер наши протести ништа не вреде.

Олга ЈАНКОВИЋ,
Земун, Дунавска 11

★ ★

# За исти артикал различите цене

Пролазећи Кнез Михаиловом улицом приметио сам, сасвим случајно, да су кошуљама из радионице »Сава« из Земуна, од истог материјала, исте боје и исте величине код два текстилна предузећа – која су једно од другог удаљена свега десетак метара, — сасвим различите цене. Разлика није велика. Код »Гратекса« (продавница број 8) цена је кошуљама 174 динара, а мало даље, код Прве набављачке потрошачке задруге Првог рејона, овакве кошуље стају 170 динара. Дакле, разлика је свега за 4 динара.

Сматрао сам да тако мора да буде. Два су предузећа у питању, једно је задружно, а друго градско; режиски трошкови нису исти . . . Али, пролазећи Чика-Љубином улицом, у излогу продавнице »Гратекса« број 9 опазио сам исту врсту кошуља, од истог материјала и из исте радионице. Но, цена је била сасвим друкчија. Овде кошуље стају 184 динара. И ово ме је заиста зачудило!

Све ме ово не би изненађивало да се ради о радњама приватних власника, али је заиста чудна ова појава када су у питању градска и задружна предузећа. Која је цена права: да ли 170, или 174, или можда 184 динара. Вероватно, постоји неко ко то треба тачно да реши.

Божидар ИЛИЋ
Високог Стевана број 2-а

★ ★

# Нехигијенско пословање у експрес-ресторану на Теразијама

Експрес - ресторан Земаљског угоститељског предузећа на Теразијама неоспорно претставља велику олакшицу за радни свет Београда. За много краће време, него што би било потребно у неком другом ресторану, у овом експрес-ресторану сви они који журе, брзо и лако долазе до јела и пића. То би било у реду.

Међутим, има пропуста који би требало да се што пре отклоне. Кроз ресторан прођу сваки дан хиљаде Београђана и баш због тога морала би у њему да влада примерна чистоћа и ред. Одговорни руководиоци, изгледа не воде довољну контролу, тако да неке ствари просто боду очи. На пример, последњих дана, по неколико мачака стално се врзмају посетиоцима око ногу. Наравно, деси се да неко у журби згази мачку те настане читава гужва. Ови четвороножни посетиоци су се тако одомаћили да се осећају ту као код куће и скоро увек бар по једна може се видети у близини врата где има највише света. Осим тога, у ма које доба дана ушли, у ресторану је увек пуно отпадака од хране, хартије итд., што све чини врло рђав утисак.

Мора се признати да ни посетиоци нису довољно дисциплиновани и да бацају остатке где стигну, али је истина да се ни управа ресторана није постарала да постави корпе за отпатке. У сваком случају надлежни би требало да поведу мало више рачуна, јер када је то већ једини ресторан те врсте у читавом граду, било би сасвим на месту да служи као пример за углед.

М ГОЛКОВИЋ
Св. Марковића 6

★ ★

# „Актуелне" пароле железничара

Више пута је писано о потреби уклањања старих и неактуелних парола. У скоро свим установама такве старе пароле су већ давно уклоњене. Међутим, синдикална подружница Железничке управе још увек држи пароле од прошлог првог маја, и то их држи на главном излазном перону на Железничкој станици. По прљавим зидовима исто тако стоје и само поједина слова — остаци некадањих парола; висе искидани и прљави венци који најбоље дају слику немарности и запуштености на станици.

Али, то није једини пропуст синдикалне подружнице железничара. Док на перону стоје непотребне пароле, по чекаоницама и у холу још увек није постављена ни једна једина парола.

Ови примери показују немарно опхођење чланова синдикалне подружнице не само према установи којој припадају, него и према изгледу града. Треба напоменути да излазним пероном дневно пролази по неколико хиљада путника из унутрашњости и из иностранства и зар се сме дозволити да их дочекују старе неактуелне пароле, које ниуком случају неће моћи да оставе прави утисак о нашем граду, о радном полету наших маса и о великим делима обнове у новом Београду.

Владимир МИЛИЋ
Ђакона Авакума 100

★ ★

# Нечистоћа у биоскопу „Топола"

За нечистоћу, која влада у већини наших биоскопа, не смемо увек кривити чистачице. Крива је и публика која за време биоскопске претставе једе кикирики и разне слаткише, а отпатке баца на под.

Недавно сам био у биоскопу „Топола". Под биоскопске сале био је препун разних отпадака. Мислим да би се поред рекламе „Забрањено пушење" могла увести и реклама „Забрањено бацање отпадака". У биоскопу „Топола" не постоји никакав бифе, ма да би он био врло потребан нарочито сада кад иду лепши дани и када је посетиоцима потребно да се за време одмора освеже. Овоме треба да посвети пажњу управа биоскопа.

Управа не поклања довољно пажње ни самом приказивању филма. Тако је филм „Ваздушни кочијаш", у недељу 6 априла, почео са закашњењем и неколико пута се прекидао. Пре филма двапут је даван исти журнал. Сматрам да би управа биоскопа требало да уведе бољи начин рада, како би се радном народу омогућила пријатна разонода за време недељног одмора.

Ђорђе МАХ,
Вишеградска 20

# Хоће ли се најзад побољшати саобраћај између Београда и Земуна

У свим нашим дневним листовима читамо чланке о потреби уређења саобраћаја између Београда и Земуна. Било је врло добрих предлога за уређење овог важног питања за радничке масе, али до данас, иако је наступило пролеће, не само да се ништа није предузело у томе правцу, него саобраћај сваког дана постаје гори. Навешћу само један пример.

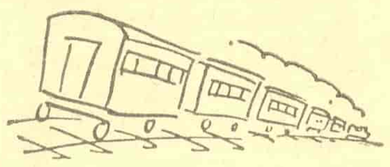

Локални воз који саобраћа између Београда и Бољеваца врло често закашњава, иако је та пруга врло кратка. Ово се не би смело десити, бар сада када је лепо време и када више нема снежних намета, који су у зимско време ометали саобраћај. Овај локални воз требало би да у потпуности одговара намени, наиме да служи за превоз радног народа, а не да врши маневре по успутним станицама. Поменутим возом се служи више стотина радника и намештеника, који услед закашњења воза не стижу на време на рад у своја предузећа и услед тога не могу да одговоре својим обавезама и задацима.

Све до данас упућене молбе, жалбе и предлози од стране радних људи по овом питању остали су безуспешни, а већ је одавно требало нешто предузети да се спречи овако аљкав рад на овој прузи.

Сава РАДУЛОВИЋ,
службеник Генералне дирекције за угаљ

★

# Кад они тако, шта остаје за друге

Мојој ћерчици од шест година почели су да се клате зубићи. Мислио сам да их сам вадим, али рачунајући да бих то неспретно урадио и тиме заплашио дете, решио сам да је пошаљем у рејонску амбуланту у Милоша Поцерца улици. Међутим, десило се баш оно од чега сам страховао. Дете је дошло заплашено. Зубићи су извађени, али не онако како сам ја очекивао кљештима, него прстима, и то преломом напред.

Није ме побудило да напишем овај допис то што је у питању моје дете, него то што ће се овакви случајеви и иначе понављати, ако се на време не спречи такав рад у поликлиници.

Драгољуб ЈАНИЋИЈЕВИЋ
Кнеза Милоша 52

★

# Килограм саламе 150 динара

Трећег овог месеца дошао сам у државни народни ресторан „Романија" у згради Инвалидског дома и затражио од келнера 100 грама саламе. Кад ми је саламу измерио упитао сам шта имам да платим. Одговорио је — 15 динара. Значи, један килограм саламе стаје 150 динара, премда сви знамо да килограм саламе кошта 70 динара, а не 150 динара.

Сматрам да би органи за цене требало да мало контролишу и државне ресторане, да се овоме слично не би више дешавало.

Марко ЈАНИЋИЈЕВИЋ
Ситничка бр. 23

## Зар су рибари криви?

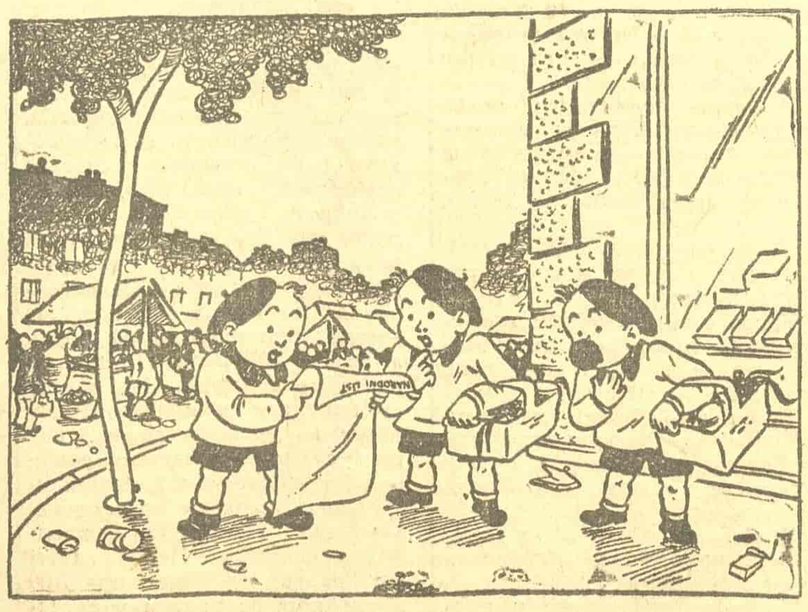

— Гле, молим те, на загребачку пијацу довезено 12.000 кгр. рибе, а у Београду је нема.
— Шта се чудиш! Отишла сва риба уз воду.

## Писма Уредништву

# „Обичаји" несавесних домаћица

Јурио сам, пре неки дан, око 8 часова изјутра, Добрачином улицом, водећи синчића у школу Дан је био сунчан и обојица смо били гологлави. Изненада, са прозора једне куће свалио нам се на главе облак прашине и отпадака. Рамена, коса, одело

мога сина и моје, били су под слојем прашине.

Нисам имао времена да се заустављам, пењем на спрат и објашњавам са овом несавесном домаћицом, која, не водећи рачуна о пролазницима, истреса на улицу тепих, који вероватно целе зиме није дизан с пода.

Таквих „обичаја" требало би да се ослободимо Кад то није могуће путем свести наших домаћица, могуће је путем наредаба у томе смислу. Треба заштитити пролазнике од оних који мисле само на себе.

Ђ. МИЛИЋ

•

## „ОВДЕ СУ ГОСПОЂЕ И ГОСПОДА"

Пре неколико дана тражио сам телефоном једног свог друга. Окренувши непажљиво бројчаник, добио сам погрешан број, и то 24-508. После дугог звоњења, најзад се јавио један женски глас. Ја сам почео: „Да ли је ту друг..." Одједаред, као громљавина, на мене се сручио: „Није овде никакав друг. Овде су госпође и господа!" Са овим речима, залупила је слушалицом.

Прегледао сам телефонски именик да бих видео чији је ово број. Установио сам, да се телефон под бројем 24-508 води на име др Ђорђа Жујовића, лекара, асистента-рентгенолога II интерне клинике, Краља Милана бр. 42.

Друг — та реч. Многи су изгинули да би ми данас могли слободно да ословљавамо „другарице". И ето, још увек има људи који су у стању да један другог са „друже" или овако реагирају када чују ту реч.

С. Ј.

•

## НЕВОЉЕ ГРАЂАНА УЛИЦЕ 29 НОВЕМБРА

Улица 29 новембра је једна од најпрометнијих улица у Београду. Она спаја центар града са станицом Дунав. Њоме води пут за Кланицу. Аутобуска линија за Панчево иде том улицом, а туда саобраћа и трамвај број 9.

Све је то још подношљиво, али је најтеже грађанима те улице да поднесу радионице у кућама број 36, 38 и 35. У кући број 36 налази се браварска радионица. Радници сав свој посао обављају на улици, испред радионице. Интересантно је погледати

и сав онај инвентар који се налази испред радионице. Целе јесени и зиме стајао је ту дугачак плехани чамац, стари зарђали шпорети свих величина и облика, металне ограде за степеништа, плехана бурад, стари сулундари, гомила старог плеха и много других ствари. Мислим да није потребно наглашавати какву слику оставља то ругло, такорећи у центру Београда.

У кући број 38 налази се лимарска радионица. Рад у њој почиње већ у 6 часова ујутро, а траје све до 7, па и 8 часова увече. Врата радионице су отворена чак и зими. Какву дупу подносе становници околних кућа можете и сами замислити. Врло често се дешава да ученици те радионице исправљају стари плех на плочнику испред радионице.

У кући број 35 се налази механичарска радионица, у којој стално тутње и брекћу мотори и то не само дању, него и преко целе ноћи.

Да ли је могуће да се ове радионице преселе на неко друго место, на коме би мање сметале одмору запосленог радног света?

Р. С.

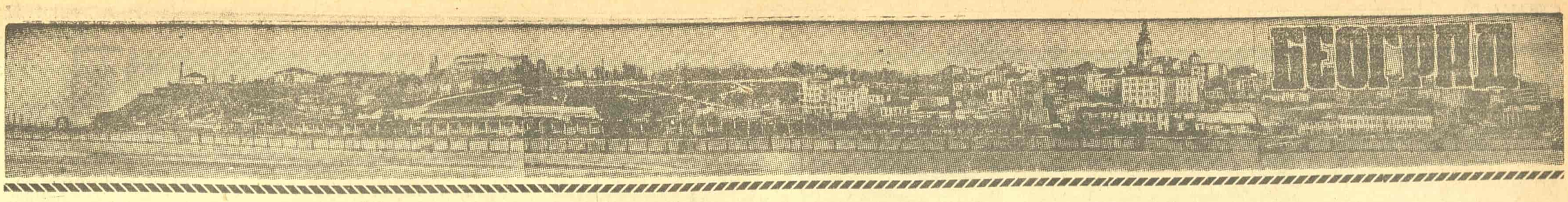


## ГРАЂАНИ БЕОГРАДА предлажу...

# Више еластичности при издавању биоскопских улазница

Од пре извесног времена управе београдских биоскопа дају синдикалним подружницама за њихово чланство известан број улазница за биоскопске претставе. Као услов, било је потребно да се уз требовање приложи списак свих оних чланова подружнице, који ће учествовати у колективној посети. Састављање оваквих споскова одузима по-

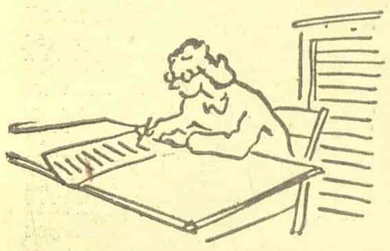

јединим члановима синдикалне подружнице прилично времена, које би они могли да употребе у корисније сврхе. То се нарочито односи на оне подружнице које имају по неколико стотина чланова.

Било би корисно да се требовања издају од стране синдикалне подружнице само за одређен број карата, без имена чланова. Довољна је обавеза управе синдикалне подружнице да ће купљене карте додељивати само својим члановима.

Досадашње неправилности, уколико их је било, нису уопште могле да буду уочене на основу спискова, јер њих нико није прегледао.

Павле БАКИЋ

★

### КАКО ПОБОЉШАТИ ПРОМЕТ ПУТНИКА НА ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ

Ових дана кренуо сам на службено путовање и, знајући како су возови пренатрпани, отишао сам један сат

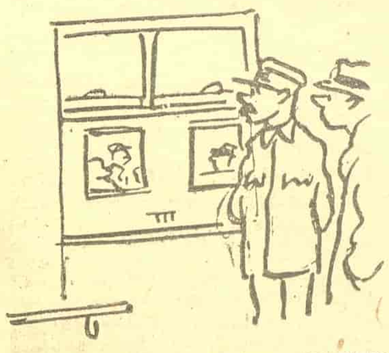

пре поласка воза на станицу да бих благовремено осигурао себи место. Композиција је већ стајала на перону. Хтео сам да изиђем, али ми вратар то није дозволио. Кроз прозор сам могао да видим да је воз већ препун и да су скоро сва места заузета. Запитао сам вратара како су ти људи успели да уђу у воз један сат пре поласка, када он никог не пушта. Одговорио ми је да не зна.

Међутим, надлежни органи на станици морали би да знају да чиновници који путују службено треба да имају првенство свуда, па и при уласку у воз. С друге стране треба онемогућити да шверцери улазе на „волшебни начин" и заузимају места других неповлашћених путника.

Зато предлажем да се перон отвори за све путнике чим композиција буде постављена и да путници могу слободно по реду доласка, да заузму места у возу.

М. БАЛАБА
Топличин венац 10

★

### ТРЕБА ЗАБРАНИТИ СУШЕЊЕ РУБЉА ПО ПРОЗОРИМА

У циљу културног уздизања наших народа, улажу се огромни напори и за естетски изглед градова. Сто-

га је потребно повести рачуна о небрижљивости многих грађанки.

Није редак случај да се, у пролазу београдским улицама, наши погледи заустављају на рубљу обешеном на прозорима са улице. Често пута вас и која оцеђена кап воде потстрекне на тај поглед, па се згранете када видите да на некој лепој и модерној згради висе читаве гомиле рубља које се суши.

Као што органи Народне милиције забрањују трешење крпа и ћилима на улицу, тако би требало и то забранити и уверити те „вредне" домаћице, да својим рубљем нагрђују изглед наших улица.

Нема сумње да на странце, којих у нашем граду има много, то не оставља нимало пријатан утисак.

Нев. КОНСТАНТИНОВИЋ

# Омладина Петог рејона из Загреба у посети Београду

Октобра месеца прошле године била је у Загребу на Трешњевки (загребачки Пети рејон) делегација Народног фронта београдског Петог рејона да сравни резултате које су грађани постигли у међусобном такмичењу. У делегацији су били и претставници омладине Петог рејона Београда. Пријем који им је приређен на Трешњевци оставио је незаборав утисак у срцима младих претставника београдске омладине.

Кад су омладинци у Петом рејону обавештени да ће стићи 250 омладинаца из Трешњевке и да ће вратити посету својим друговима, спремили су се да приме своје другове из Загреба исто онако као што су и они били примљени у октобру месецу прошле године у Загребу.

Трећег априла увече дошла је из Загреба група омладинаца Петог рејона, коју је сачекала, срдачно и братски поздравила и примила омладина Петог рејона Београда. На дочеку је дошло до спонтаних манифестација братству и јединству српског и хрватског народа. У року од два часа омладинци су разместили своје другове по приватним становима у своме рејону. Грађани су их свуда срдачно и искрено примали и омладинци Петог рејона Загреба осетили су сву топлину и искреност Београђана.

Омладинци из Загреба су у току свог боравка обишли изложбу Народне омладине Југославије, Етнографски музеј, изложбу Пољске, Калемегдан, Војни музеј, гроб Незнаног јунака на Авали и друге културне установе Београда.

Петог априла увече дали су омладинци Загрепчани успелу приредбу за омладину и грађане Петог рејона са програмом који је био састављен од хорских песама, рецитација и народних игара.

После тродневног боравка напустили су омладинци Петог рејона Загреба Београд са пуно лепих успомена са путовања и посете главном граду ФНРЈ.

ГРАДСКО МОЛЕРСКО-ФАРБАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ
„ДУГА"
Бранкова 3 - тел. 20-766
Прима на израду све молерско-фарбарске радове у Београду и унутрашњости. 5269 1—1

## „Пропуст" урбаниста

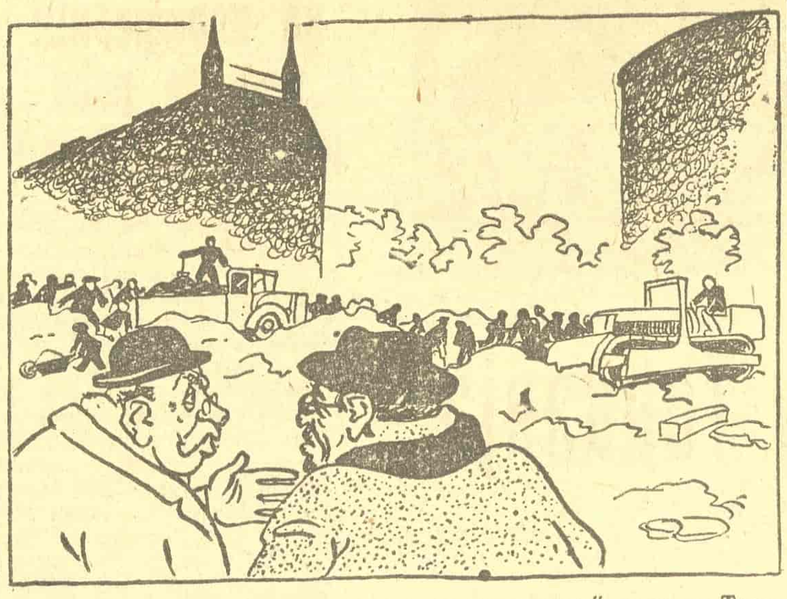

— Питам ја тебе: где човек сад да „сврати", када на Теразијама све сравнише са земљом?

*ДУЖНОСТ ЈЕ СВИХ ПРЕДУЗЕЋА И УСТАНОВА ДА ПОСВЕТЕ НАРОЧИТУ ПАЖЊУ РАТНИМ ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА*

# Запослење и стручно оспособљавање ратних војних инвалида

По завршетку народноослободилачког рата имали смо у нашој земљи велики број ратних војних инвалида, чије се питање није решавало само додељивањем инвалиднине, већ на далеко бољи и кориснији начин како за саме инвалиде тако и за друштво уопште. Требало је да се инвалиди укопчају у привреду и да воде борбу за привредну изградњу, као што су је водили и за ослобођење наше земље. Требало је да они сами осете да су земљи корисни и потребни. Ради регулисања питања запослења ратних војних инвалида донета је у јуну месецу 1946 године Уредба, која одређује да свако предузеће и установа треба да има од укупног запосленог особља 10% запослених ратних војних инвалида.

По доношењу ове Уредбе управе предузећа и установа почеле су тражити ратне војне инвалиде и то само онолико колико је у њима било места за вратаре, курире, чуваре итд, мислећи, ваљда, да ће се на тај начин одужити заслугама ратних војних инвалида. Како међу инвалидима има знатан број људи од 18 до 40 година старости, јасно је да они нису могли на оваквим пословима да виде никакву перспективу за обезбеђење своје егзистенције у будућности.

Да би се ово питање решило на бољи начин, донета је допуна Уредбе о запослењу ратних војни инвалида, у којој се одређује да се ратни војни инвалиди имају запошљавати на оним пословима где се могу и стручно оспособљавати да не би били на терету предузећа. Прописано је да Удружење ратних војних инвалида исплаћује инвалидима целу инвалиднину, а предузећа и установе 50% њихове зараде, све док се не оспособе за самостално обављање стручних послова, после чега ће примати принадлежности као и остали стручни радници.

Међутим, и поред свих ових повољних услова, а и моралних обавеза према инвалидима, управе предузећа и установа нису овом питању посветиле довољну пажњу.

Инвалиди су упућивани на посао у поједина предузећа и установе тек пошто је претходно проверено колико то предузеће или установа има запослених радника, колико међу њима има инвалида. Отсек за посредовање рада има мноштво разних неумесних одговора као: нема места, нису стручњаци, има превише радника и томе слично. Тако, на пример, предузеће „Народног винарства и подрумарства" у одговору дословце каже: „По наређењу друга директора централе Народног винарства и подрумарства нисмо примили друга за нашег службеника, јер немамо место погодно за њега, јер смо ми индустриско предузеће, које је добило производни план за 1947 годину". У другом делу овог одговора се каже: „За ноћног чувара запослили смо једног инвалида раније". Ово јасно показује да су се ратни инвалиди узимали само за ноћне чуваре, курире, вратаре итд.

Предузеће Гратекс, када му је упућен Борислав Ђоковић, чиновник — инвалид, одговорило је следеће: „За друга не бисмо имали одговарајуће место, гледајте да га пошаљете где би био кориснији". Гранапу је послат Немања Батањац, шофер — инвалид и добијен је следећи одговор: „За сада нема потребе за шоферима." Предузећу „Чистоћа" послат је инвалид са 20% неспособности, а оно је одговорило: „Пошто послати друг није стручњак, не можемо га примити на посао." Из хотела „Москва", када је послат Димитрије Вуковић, инвалид са 20% неспособности, одговорено је: „Треба нам човек који зна да ради посао, који је код нас".

Жене инвалиде Отсек за посредовање рада настојао је да упосли у текстилној индустрији. Међутим, и та су се предузећа неодговорно односила према инвалиткињама, као на пример предузеће „Дунав" које је, када је тамо упућена Зора Цветковић, инвалид, одговорило да имају превише радника и да је не могу примити.

Међутим, има предузећа која су правилно схватила своје обавезе према инвалидима и требало би их истаћи да служе као пример. Тако је Бродоградилиште на Чукарици, где је направљена скица радних места на којима ће радити инвалиди према својим физичким способностима и стручно се оспособљавати, примило је 48 инвалида; фабрика шећера запослила је инвалиде на административним и другим стручним пословима, где се они оспособљавају; кројачка радионица „Победа" примила је око 15 инвалида и дала им посао где ће се стручно оспособљавати; метално предузеће „Рад" примило је осам инвалида и омогућило им стручно оспособљавање. Потребно је навести као најбољи и најпохвалнији пример поступак Завода за израду новчаница, где је на најправилнији начин решено питање запослења ратних инвалида. У Заводу је запослено на разним стручним пословима 35 инвалида, којима су обезбеђени и станови, да не би губили време у одлажењу и долажењу на посао.

Има предузећа која се уопште не обазиру на прописе Уредбе о упослењу ратних војних инвалида, као на пример: столарско предузеће „20 октобар" које има 320 запослених радника, а свега два инвалида. У неспровођењу прописа Уредбе о упослењу ратних војних инвалида нарочито отскачу набављачко - потрошачке задруге, које на појединим местима имају до 150 запослених радника, а ни једног ратног инвалида, а ако их и имају, онда имају свега једног или два. Предузеће за израду хартије „Београд" (бивши „Вапа") има 220 запослених радника, а свега 4 инвалида уместо 22, колико би по Уредби требало да упосли.

Овде је било речи само о личним ратним војним инвалима, али се исто тако мора посветити пажња и запослењу породичних војних инвалида.

Стојан МИЛИВОЈЕВИЋ

## ПРОТИВ бирократије

# Уверење које спречава ширење просвете

Потреба за учитељима основних школа велика је, иако у Београду има учитеља који су без места, а желели би да добију намештење. Такав случај је и са мојим братом. Он се добровољно пријавио да иде као учитељ у Босну, која највише оскудева у васпитачким кадровима. Да би добио намештење било је потребно да поднесе већи број докумената, потребних сваком државном чиновнику при ступању у службу. Да би испунио ову обавезу брат је 17 фебруара предао у Делиградској улици број 40 молбу за уверење да није осуђиван. Речено му је да дође по уверење 6 марта. Када је тога дана дошао, речено му је да дође 25 марта. При поновном доласку, у међувремену се цео Отсек преселио у улицу Болеслава Бјерута 21, чекао је цео сат да би му било саопштено како је поднесен велики број молби за уверења и да до 10 априла нема изгледа да добије решење. Уз то му је саопштено да за сваки случај дође 20 априла.

А можда ће за 20 априлом да уследи 10 мај, па 20 мај и тако даље, и тако даље, чекање од три до пет месеци, све због тога уверења.

Мислим, узимајући у обзир недостатак у стручним учитељским кадровима, да се са издавањем оваквих уверења не сме да одуговлачи, јер случај мога брата није усамљен,

а бирократски поступак у доношењу решења не може се ничим оправдати.

Младен БАЛАБАН
Топличин венац 10

# Да ли је правилно издавати уверење да је неко гласао

Још увек се дешавају случајеви, нарочито у унутрашњости, да грађани долазе у свој народни одбор и да траже уверења да су гласали. Ми, чиновници народних одбора уверавамо такве грађане да слична уверења не издајемо, већ да могу добити само уверење о томе да имају активно и пасивно бирачко право. Многи грађани наводе примере појединих месних или среских народних одбора, који од њих траже баш уверења да су гласали, наводећи да их без таквих уверења не могу уписати у бирачке спискове.

Да је то тачно, може се видети из уверења које је издао Народни одбор у Бадљевици. Текст уверења је следећи:

»МНО Бадљевица, број 473, 23 марта 1947 године, Бадљевица. На молбу др Радомира Сретеновића из Бадљевице, МНО у Бадљевици издаје ово уверење: да је друг Радомир Сретеновић, из Бадљевице уведен у стални бирачки списак МНО у Бадљевици на страни 300 и да данас ужива, има право гласа; Да је друг Радомир гласао на изборима 10 XI 1946 године. Ово се уверење издаје молиоцу на захтев и употребу. Такса је наплаћена. С. Ф. — С. Н.! Секретар, Драга Милановић, с.р., претседник МНО Н. С. Ивковић, с.р.«

Из горе цитираног уверења може се стварно донети закључак да су у оваквим и сличним случајевима криви народни одбори за сву ону пометњу која се ствара међу грађанством. Да се убудуће овакви случајеви не би дешавали било би потребно да народни одбори, нарочито у унутрашњости, имају готове, штампане, или шапирографисане једнообразне формуларе. На тај начин би се избегло погрешно схватање и забуна. У новој Југославији постоји тајно гласање и због тога се никога не тиче ко је гласао, а ко не. Главно је да онај коме се издаје уверење има активно и пасивно бирачко право.

Урош СКАЛА,
службеник народног одбора Другог рејона

# На пошту — за једну дописну карту

Станујем доста далеко од најближе поште, а требало је да напишем дописну карту једном свом пријатељу. Кренуо сам у трафику да је купим. Природно, у трафику, јер оне продају и дописне карте

— Једну дописну карту, молим.

— Дописницу! Не, немамо.

Осмех и одговор: „На две хиљаде комада зарадим свега 4 динара. Само колико поцепам ципеле док одем до поште! Зашто да продајем...?"

Кренуо сам у другу трафику.

— Једну дописницу, молим.

— Не, немамо.

Осмех и: „Зар још и то да држимо!"

Да, зар још и то да држе. А имају дугмад. Дугмад у трафици...!

Дошао сам, најзад, до поште Пред шалтером дугачак ред — за дописне карте.

Ово није усамљен случај. Велики број грађана лута од трафике до трафике, тражећи дописне карте. И тек у пошти, после чекања у реду најзад их добије. Известан број трафиканата, из различитих разлога већ дуго нема дописне карте, иако сви они, који имају дозволу за држање трафика, могу увек да подигну све вредноснице на Главној пошти. Приликом продаје имају 5% од зараде.

Овом би требало стати на пут. Трафиканти би морали у свако доба да имају довољан број дописних карата.

Владимир САВИЋ

Грађевинско предузеће Србије „БЕОГРАД"
ТРЕБА: 1) Књиговођу-билансисту са познавањем једнообразног рачуноводства; 2) Незапослене пословође и палире са праксом; 3) Машинског техничара или механичара за руководиоца возног парка и грађевинских машина. КУПУЈЕ: 1) скеле, даске, ногаре и остали грађевински материјал, алат и инвентар у свакој количини; 2) путнички ауто, камионе веће носивости и мотоцикле Теразије 39/I. Телефон 22-451, 50-150.

Садашњи изглед Теразија

# Радови на преуређењу Теразија

## брзо напредују

Теразије сасвим мењају изглед. Скинут је водоскок, скинути су травњаци. Средином Теразија ићи ће коловоз 22 метра широк. Тротоари се и са једне и са друге стране проширују. Слика гужве ишчезнуће са наших улица. Проширење тротоара је врло важно и практично још и због тога што се готово све јавне зграде (биоскопи) налазе на самим Теразијама. Пред почетак претстава поред биоскопа је немогуће проћи. Ширина тротоара је тесно везана са ширином коловоза. Питање ширине тротоара није питање за себе, то је део поделе површине Теразија. Та подела је диктирана највише самом функцијом саобраћаја и потребама савременог живота. Коловози су проширени само онолико колико изискује максимална пропусна моћ Теразија, која је, углавном, ограничена сужавањем према Албанији и према Улици краља Милана.

Да би се попречни саобраћај преко Теразија из Балканске и Призренске улице што боље развијао, и да би пешачки саобраћај био што безбеднији, на простору између „Москве" и „Балкана" ствара се једно острво, дугачко 25 метара, преко кога ће се пешачки саобраћај несметано и без икакве опасности развијати. То острво ће остати до изградње Синдикалног дома на теразиској тераси. Када се Синдикални дом изгради попречни саобраћај преко Теразија ће се укинути, а самим тим и ово острво.

Досада је на Теразијама постојао само један дрворед. Сада ће се поред постојећег засадити још један. Та два дрвореда ће временом сачинити зелени тунел, који ће много улепшати изглед Теразија, а пролазници ће и по највећој жези имати заштићен, хладовит пролаз.

Пошто су се са површине Теразија скинули сви постојећи стубови, а подигли тролејбуски, трг ће се осветљавати сијалицама са тролејбуских стубова. На сваком стубу ће бити две сијалице, одговарајућег интензитета. Овај начин осветљавања, иако довољан, остаје само привремено. Чим се укине тролејбуски саобраћај, а самим тим нестану са површине Теразија све помоћне конструкције и стубови, и изгради метро, Теразије ће се осветљавати рефлекторима.

На новоизграђеним Теразијама одвијаће се саобраћај много боље него раније. Раније је саобраћају много сметао водоскок, сметали су и травњаци. Сада је тај простор празан и саобраћај ће у оба правца много брже функционисати. Саобраћајци ће стајати само на два места: један ће стајати на скретању за Булевар Црвене армије, а други на скретању за Призренску и Балканску улицу. Саобраћајци ће стајати на округлим подијумима, који ће моћи да се отстрањују за време великих парада.

На углу код Нушићеве улице неће стајати саобраћајац, јер се та улица тротоаром за пешаке затвара, зато што својом ширином не задовољава. За саобраћај локалног карактера, за потребе становништва те улице, остављен је приступ из Дечанске улице.

За време парада и разних манифестација, трибине ће стајати на простору између Москве и Балкана. На тротоару испред Москве и Балкана саградиће се по један мали водоскок, који ће служити истовремено за украс и за освежавање.

Ко дуго није био у Београду, а 1 маја допутује, зачудиће се кад види Теразије. Неће их препознати, и неће веровати да је људска рука могла за тако кратко време потпрно да измени изглед нашег главног трга.

## Марко на Теразијама

*„Море, Марко, не ори друмове!"*
*„Море, Турци, не газ'те орања!"*

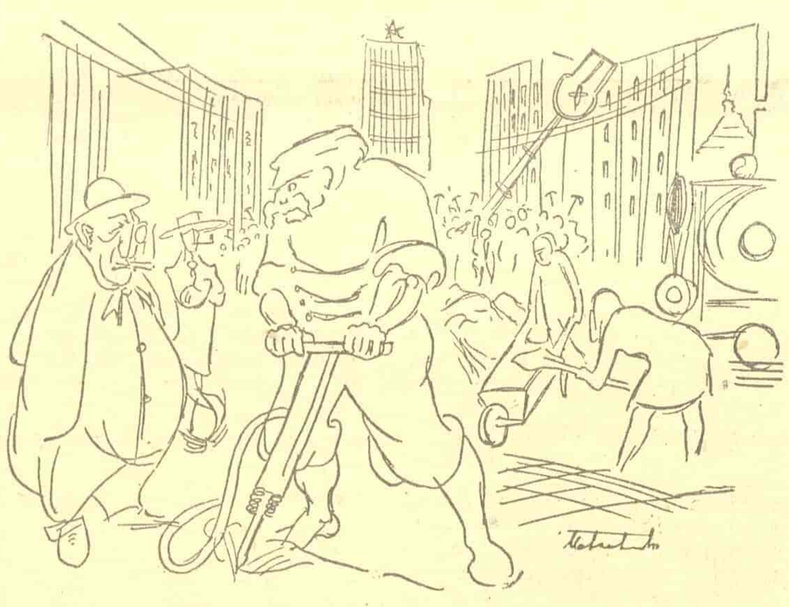

— Море, Марко, није увек сва памет у буздовану!

— Не будали, море потурицо, ово се заснива на буџету и плану!

# КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

## У продавницама градских предузећа на периферији иста је роба као и у центру

Још пре две године отворене су и по перифериским крајевима нашега града продавнице Гранапа, Гратекса и других градских трговачких предузећа, а исто тако и задружне продавнице. Те продавнице су отворене зато да не би становништво периферије морало за поједине артикле да иде чак у центар. У перифериским продавницама има у довољној количини сваковрсне робе, исте робе којом располажу и продавнице у центру. Поред тога, роба је мање—више једнообразна, типизирана, тако да међу артиклима којима располажу продавнице у центру и оне на периферији нема никакве разлике.

Међутим, наш свет још увек претпоставља куповину у центру куповини у својој непосредној близини. То је једна укорењена навика, уображење да се у центру могу наћи боље и финије ствари. Раније је свакако и било тако. Радње у центру су располагале најбољом робом, док су се власници радњи са периферије придржавали онога: дај шта даш, за радника је све добро. Иако су држали робу слабијег квалитета, нису пропуштали прилику да наплате што више.

Услед погрешног мишљења нашег становништва да се и данас у продавницама у центру куповину у својој непојединци из најудаљенијих крајева долазе у центар ради куповине. Често се дешава да потребан артикал не нађу у центру и после лутања и распитивања дознају да тога има у продавници у њиховом крају.

Продавнице у центру су готово опседнуте публиком. Стварају се огромни редови и појединци сасвим оправдано негодују. Међутим, у перифериским продавницама је сасвим друкчија ситуација. Док службеници продавнице у центру не могу да стигну да услуже сву публику, службеници перифериских продавница често су без посла.

Продавнице на периферији су отворене зато да олакшају радном народу набављање потребних артикала, да му уштеде труд и време, да не одлазе у центар по оне ствари које може наћи у својој непосредној близини. Зато људи треба најзад да се привикну на куповину у најближим продавницама. Тиме ће себи уштедети труд и време, и једино тада ће моћи да се смање огромни редови у центру града.

ЗА ВЕЋУ ЧИСТОЋУ ПРИ ПРОДАЈИ НАМИРНИЦА

## Ускоро ће бити довршене две нове пијаце

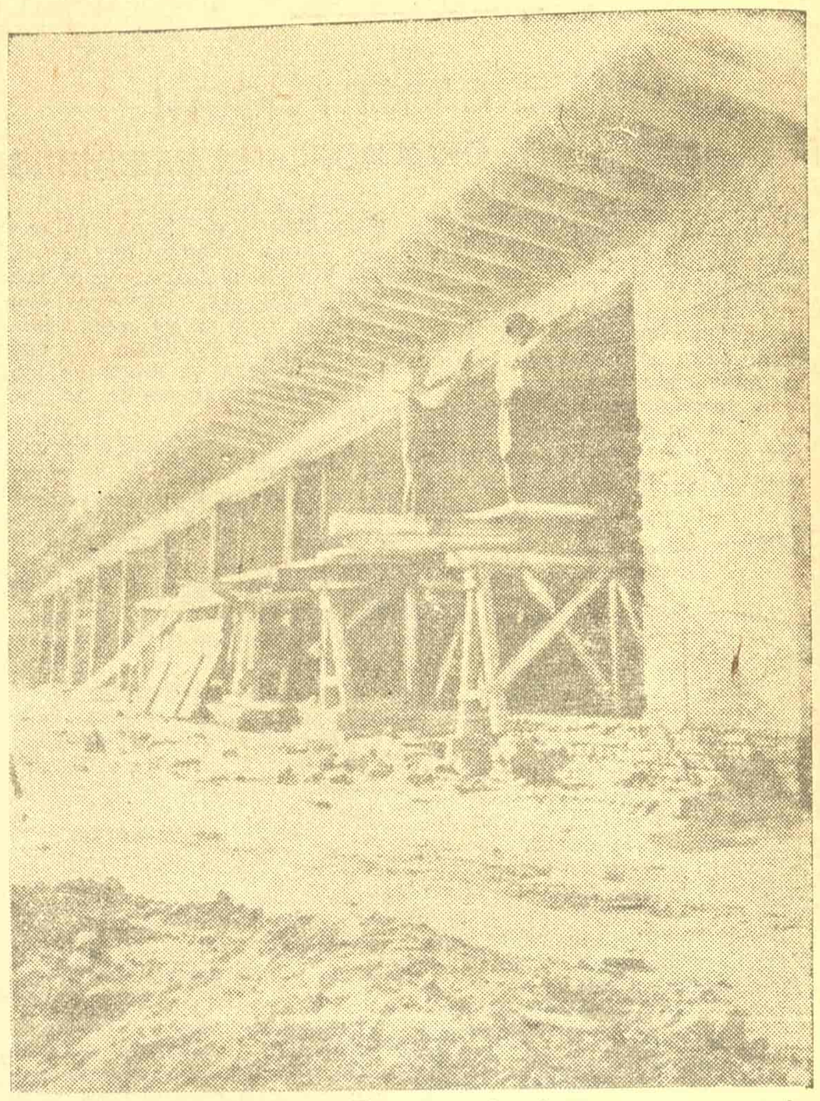

Изградња продавница на Палилулској пијаци приводи се крају

Крајем прошле године о[illegible] почели су радови на и[illegible]градњи сењачке и палилул[illegible] пијаце. Оне се подижу на [illegible]стом терену где су и досад биле. Све старо је порушено и нове пијаце се дижу из темеља.

Оне ће бити модерне и практичне. Терен пијаца ће бити поплочан крупним каменим коцкама, тако да ће се сваки дан после затварања пијаце прати. Са стране се изграђују продавнице и то: пиљарнице, месарнице и рибарнице. Продавнице ће бити отворене и затворене. Пијачне тезге ће бити једнообразне, мале, направљене тако да се могу расклапати и заклапати. Кад се пијаце затворе, тезге ће се склањати под настрешницу која се нарочито за то изграђује дуж целе једне стране пијаце. Пијаца ће остајати празна, моћи ће да се чисти и пере.

Приликом прављења пројекта за изградњу пијаца није се занемарио ни изглед нових пијаца; напротив, томе је посвећена велика пажња. Нове пијаце морају, поред тога што ће бити практично и хигијенски уређене, изгледати лепо, морају служити као украс града. У том циљу подижу се око пијаца стубови од црвених опека, на којима ће бити цвећа — пергола.

На свакој пијаци се подиже трафика, јавна чесма и јавни клозет.

Груби радови на изградњи пијаца су завршени. Градско грађевинско предузеће сад изводи завршне радове. Кроз месец и по дана Београд ће добити две нове, модерне пијаце.

Док се пијаце изграђују пиљари су пренели своје продавнице на улице крај пијаца. Тезге су поређали без икаквог реда, роба је којекуда разбацана. Ускоро ће тог шаренила нестати, на ново изграђеним пијацама ће сва роба бити сконцентрисана, и грађани ће за час моћи добити што желе.

### ИСПРАВКА

У прошлом броју »20 октобра«, у чланку »Евиденција такмичења мора се побољшати«, погрешно је објављен податак о неисправности извештаја предузећа »Филип Кљајић«, јер се не ради ни о каквом дупликату извештаја, већ о посебном извештају за одељење кожа, и о посебном извештају за одељење обуће.

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

# Нова пруга МОСКОВСКОГ МЕТРОА

Сва у сјају светлости која бљешти на све стране, удружујући лепоту великог, модерног и напредног града с лепотом старих кула Кремља, Москва је увече нарочито лепа. Ми смо у „Охотном рјаду", у центру совјетске престонице. Овде се укрштају њене најважније саобраћајне линије. Непрекидна људска бујица пење се и силази мраморним степеницама богато осветљеног хола хотела „Москва". изнад кога светли огромно црвено слово „М". То је станица метроа „Охотни рјад", најживљи чвор московске подземне железнице, повезан лепим пролазима с другим централним станицама — „Тргом Свердлова" и „Тргом Револуције". Одавде се шире на разне стране, као три зрака који се секу, три велике пруге метроа.

Људима који су имали прилике да бораве у Паризу, Лондону, Њујорку и Берлину подземне железнице иностраних престоница изгледају врло сиромашне у упоређењу с московским метроом.

Совјетска земља с правом се поноси најбољим у свету московским метроом — тим петом Стаљинових пјатиљетки. Снабдевен свим средствима најновије технике и беспрекорно тачан, механизам московског метроа из године у годину повећава број километара својих подземних пруга. Потребно је истаћи да се изградња тих пруга није прекидала ни у годинама Великог отаџбинског рата. Нове и лепе станице московске подземне железнице — „Стаљинска", „Измајловска" и друге — прорадиле су у данима када се Совјетски Савез борио против немачког фашизма.

Невидљив за људе на московским плочицама, под земљом се обавља напоран, заиста грандиозан рад. Прошле године приступило се изградњи новог четвртог сектора метроа — велике кружне пруге која ће бити дугачка 20,6 километара. Нова пруга спојиће три садашња „пречника" метроа, чиме ће знатно растеретити централни чвор. Године 1948 завршиће се изградња првог дела радова четвртог сектора, и то на дужини од 8,6 километара. Та ће пруга директно повезати станице „Курска", „Павелецка" и „Парк културе и одмора Горки". Између њих граде се нове станице „Таганска", „Серпуховска" и „Калушка". Уз постојеће станице граде се нове, које ће омогућити да се без икаквих тешкоћа издржава жив и врло обиман рад московског подземног саобраћаја.

Радови су данас у јеку и брзо напредују. Дубоко под земљом, испод живих улица совјетске престонице, испод трговa и булевара, већ се оцртавају линије будућих станица, већ се може наслутити величанственост њихових огромних сала, као и изглед косих еснаслатора којима ће се хиљаде и хиљаде Московљана пети, односно силазити да би се укрцали у подземне возове.

На пројектима нових станица раде најбољи московски архитекти. Извршни комитет Московског совјета ту скоро је размотрио и одобрио пројект нових станица. Ти пројекти сведоче о великим достигнућима совјетске архитектуре. Руководна идеја која је надахњивала замисли архитеката биле су победе Совјетске армије на фронтовима Отаџбинског рата и херојзам социјалистичког рада у позадини. Пројектанти су узели у обзир огромну интензивност саобраћаја на московској подземној железници: нове станице имаће дугачке сале, широке пролазе и велике платформе. Учиниће се све да путницима буде обезбеђена највећа удобност.

Таква ће бити станица „Курска" (пројект архитекте Г. Захарова), која ће бити спојена степеништем — пролазом с постојећом станицом. Средња сала нове станице имаће леп полусвод украшен уметничким рељефима. Тематика тих рељефа је победа над немачким фашизмом. Уметничка дела која приказују ордене Совјетског Савеза такође ће претстављати украс сале. Мраморни стубови, гранитни под с орнаментима од мермера у разним бојама, сала осветљена тако да ће светлост бити потпуно слична природној, дневној — све ће то дати станици уметнички упечатљив и свечан изглед.

Мотиви ведрине и радости снажно су изражени и у пројекту станице „Павелецка" која се исто тако гради. Аутори пројекта академик Н. Ј. Коли и архитекта И. Н. Кастел решили су тему рада и одбране Отаџбине у уметничкој обради свода станичне сале. Динамичне рељефне групе приказују значајне ратне догађаје и величину рада. Аутор пројекта станице „Калушка" архитекта Л. М. Пољаков засновао је архитектонско уобличење на теми пораза Немаца код Москве. У сали ће се налазити портрети хероја одбране Москве, а сводови сале биће украшени рељефима са поворикама. Уметнички израђена ограда приказиваће совјетско оружје. Под од црвеног гранита са бронзаним умецима и оформљавање светлости у виду бунтиња допуниће празничну лепоту подземног борца.

Нова пруга московског метроа претставља један део огромних радова на реконструкцији Москве, радови који се остварују у оквиру великог Стаљиновог плана.

*А. ГАЉИНСКИ*

Московски метро

# КУЛТУРНИ ЖИВОТ

## Кроз изложбу „Београд"

**„Гледајући изложбу добијам још више воље за даљи рад на изградњи земље"**

**Приказ грађевинске делатности у Београду. У доњем делу слике: фотографије порушеног Београда.**

Београд је град са богатом и великом прошлошћу. Његови бедеми саграђени још у доба Римљана вековима су се одупирали разним освајачима. Многи насилници су се мењали, а Београд је излазио из сваке борбе снажнији, већи и чвршћи. Најкрвавије странице његове историје исписане су у овом рату. Фашисти су га рушили, разарали истребљивали његове становнике. Но, за све време борбе Београд је стајао у првим редовима. Слободу је дочекао као престоница моћне братске заједнице југословенских народа.

Од ослобођења су протекле две и по године, две и по године напора да се обнови оно што су фашистички злочинци разорили. Данас Извршни народни одбор града Београда приказује резултате тих великих напора.

Одмах при уласку у пасаж Академије наука дочекују посетиоца исписане пароле и два велика рељефа вајара Боднарова. С једне стране пише: „У току наше велике натчовечанске борбе исковано је не само братство и јединство народа Југославије него је створена истинска народна власт". А с друге стране: „Својим сопственим снагама можемо савладати највеће тешкоће и остварити бољу будућност".

У изложбеној сали прва слика је велики план Београда. На њему су показне бомбардоване зоне. Ратна штета износи једну милијарду динара. До данас је, међутим, уложено у обнову града 450,000.000 динара. Обновљено је 963 станбене зграде, 38 индустриских зграда, 64 јавне зграде а 29.144 квадратна метра коловоза и тротоара.

Хлеб, вода, осветљење, кров над главом хиљадама становника, градски саобраћај — то су били проблеми одмах после ослобођења. Изложба сликовито, рељефно приказује шта је у току две и по године народна власт на томе учинила. Понос испуњава сваког грађанина Београда када баци поглед на те резултате.

Нагли пораст Београда као главног града Југославије после првог светског рата праћен је свим рђавим последицама непланског изграђивања. Шпекулација са земљиштем имала је за последицу безобзирно искоришћавање градилишта у центру. О станбеним приликама мало се водило рачуна. Данас народна власт омогућује планском изградњом станова бољи и удобнији живот својим грађанима. У 1947 години предвиђа се изградња 2000 станова. Посетиоци изложбе виде где ће се и како изградити станови ове године, и то: у Цетињској улици Гајрета, Професорској колонији, на Северном булевару, на Вождовцу, у Табаковачкој улици.

У погледу градског саобраћаја учињен је у Београду велики корак напред. У 1944 години трамвајском мрежом превезено је 519.345 путника, а у 1946 — 66,690.226 путника. Поред шездесет трамваја са коњском запрегом, који је први пут 1892 године прошао београдским улицама, стоји макета тролејбуса који ће ове године саобраћати од Славије до Калемегдана.

На здравственом пољу наше народне власти много су учиниле од ослобођења до данас. У 1944 години радило је четири здравствене установе и то већином демонтиране и неспособне за рад. Данас ради 88 здравствених установа. Велики графикон претставља тај огроман развитак здравствених установа од 1940 године до данас.

Одељење за народно просвећивање приказало је у сликама и цифрама рад на ликвидацији неписмености која претставља предуслов за правилно спровођење привредног плана. Пре рата није постојао ниједан аналфабетски курс. За последње две године радило је 708 аналфабетских течајева на којима је описмењено 2764 човека.

На крају изложбе приказани су снимци планова Београда из 1867, 1878, 1893 и 1923 године, авионски снимак данашњег Београда, као и идејни план будућег уређења Београда са назначеним конкретним задацима. По њима многи делови града промениће свој изглед и тиме ће Београд добити модеран и леп изглед и постати прави репрезентативни град — престоница Федеративне Народне Републике Југославије.

На супротној страни, слике претстављају активност наших радника: оправља се калдрма, скидају се трамвајске шине, намештају се жице за тролејбусе. Рад се наставља, ми корачамо у бољи и срећнији живот.

*

За четири дана од како је изложба отворена безброј радника, омладине и интелектуалаца прошло је кроз изложбу и записало своје утиске, у којима се изражава опште допадање за приказ резултата на обнови града. „Гледајући ову изложбу добијам још више воље за даљи рад на изградњи наше земље" записала је Милка Воркапић, радница Градског текстилног предузећа. Други трудбеник је написао: „Ова изложба показује напоре радника, њихов свакодневни рад, а они сами тек овде виде шта су све урадили", „Гледајући ову изложбу и ако се човек удуби видеће огроман напредак, како се све дало у покрет за обнову". А један пионир крупним словима написао је невешто руком: „Напред, поносни Београде! Напред!"

## Изложба „Словеначка Корушка"

**Рељефно приказује борбени пут словеначких народа**

У недељу, 6 овог месеца, отворена је на Техничком факултету у Београду, изложба »Словеначка Корушка« коју је организовао Народни фронт Југославије.

»Словеначка Корушка је један део наше земље који се још увек налази под туђином. Изложба има за циљ да се наше народне масе што боље упознају са темељитом документацијом наших праведних захтева које смо предложили савезницима« тим речима отворио је у име Народног фронта министар Савезне владе Бане Андрејев изложбу »Словеначка Корушка«.

На овој изложби приказана је графиконима, документима и сликама историја корушких Словенаца од IX века па до оружане народно - ослободилачке борбе у другом светском рату.

Упркос стогодишњем германском притиску, Словенци у Корушкој издржали су у борби за свој опстанак.

Али та наша земља, која се кроз векове борила за слободу, после првог светског рата неправедним и фалсификованим плебисцитом постала је поново жртва германског империјализма.

Германизатори су затворили све словеначке школе, али су Корушки Словенци за очување свог језика развили велику делатност на друштвеном културно - просветном раду. Отваране су многе читаонице, стварани певачки хорови, народна позоришта итд. Изложене словеначке књиге, брошуре и новине убедљиво говоре о националној свести Корушких Словенаца, о њиховом културном животу и отпору против германизаторског притиска. Друштво св. Мохора, чија делатност датира још из прве половине XIX века, издало је и разделило од 1852 до 1918 године по словеначким земљама више од 16,000.000 књига редовног издања, а више милиона књига ванредног издања. Велики број песника, писаца, сликара, научника и композитора дала је Корушка словеначком народу и словеначкој култури. Њихова имена данас зраче као светионици на мучном путу којим су прошли Корушки Словенци. Она и данас дају Корушчанима снаге да издрже и одоле најгорем облику германизације — фашизму.

У ослободилачком рату наших народа Корушки Словенци показали су за кога су се определили. Они су у партизанским борбама дали свој истински плебисцит.

Данас се питање наше браће поставља на заседању министара иностраних послова у Москви. Корушки народ заједно са осталим народима Југославије о њему је рекао своју реч, борбом и крвљу, својим доприносом победи над фашизмом.

## Усмене новине за грађевинске раднике

Досада је било више покушаја да се теренским радницима, за време рада, држе предавања, дају концерти и приредбе. Но, ти покушаји нису доносили видних резултата.

Дом културе Трећег рејона први је отишао корак даље у тражењу новог начина културног и просветног рада са грађевинским радницима. Он је организовао усмене новине за раднике који учествују у изградњи Теразија. Програм усмених новина, поред предавања, имао је и забавни део: рецитације, песме и музику. Нарочито треба истаћи да су поред предавача на српском, били и предавачи на шиптарском језику. Постављени звучници преносили су програм на радилиште Теразија. Маса радника, већином Шиптари, окупили су се око микрофона, многи су се седели по степеницама теразиске терасе и са великим интересовањем пратили програм.

Ове усмене новине које ће свакако организовати и остали рејонски домови културе и културно - просветни одбори синдиката, помоћи ће умногоме да борба за културни и просветни развитак широких слојева добије интензивнији и садржајнији карактер.

*ЗАВРШЕНИ СУ РЕЈОНСКИ ОМЛАДИНСКИ ФЕСТИВАЛИ*

## *Приредба културног друштва* „ИВО-ЛОЛА РИБАР"

У оквиру фестивала Народне омладине Београда, Омладинско културно друштво „Иво-Лола Рибар" прошле суботе иступило је са својим програмом на позорници Коларчевог народног универзитета. После дуже паузе ово је прва масовнија приредба друштва.

На програму су биле тачке углавном састављене из хорских песама, рецитација, соло певања и фолклора. Хор је изашао са неколико песама. Од последњих приредаба до данас он је несумњиво знатно напредовао, и сада показујући једну добро увежбану целину са одличним гласовним квалитетима. У VII Мокрањчевој руковети јасно је изражена техничка спремност и потпуна извежбаност хора, зашта треба захвалити и диригенту Милану Бајшанском. Једини недостатак изгледа да је мали број басова, који је у извесним тренуцима допуштао да га потпуно савлада велики број јаких али још сирових сопрана.

Миро Чангаловић, Владета Димитријевић и Драго Старц показали су да друштво располаже и одличним солистима. То нарочито важи за Миру Чангаловића који је несумњиво певачки таленат. Но овде се и поткрала грешка друштву. Миро Чангаловић је од десет тачака, колико их је било у првом делу програма, изводио пет. Тиме је програм изгубио разноврсност. У идућим приредбама требало би избегавати оволико ангажовање добрих појединаца, поготово на фестивалима чији је циљ масовност.

Три тачке биле су посвећене рецитацијама. И овде се видело да друштво има врло талентованих, младих рецитатора. Поред Василија Пантелића и Радивоја Ђукића треба особито истаћи квалитет Милана Пузића. Он је песми „Порука сивом господину" од Б. Ћопића, која захтева много утанчаности у брзим и наглим прелазима, дао невероватну живост. Уосталом, то најбоље показује и аплауз публике којим је био награђен.

У другом делу програма иступио је фолклор са сплетом србијанских народних игара и сплетом македонских народних игара. То су уједно и најуспелије тачке целог програма.

Као последња и најбоља тачка била је сплет македонских народних игара. Игре македонског народа су не само необично живе него и необично тешке за извођење. Ову тешкоћу савладала је читава група, као јединствена целина.

То је што се тиче програма. С друге стране на овој приредби могла се уочити једна негативна појава коју би требало што пре отклонити. Реч је о публици. Све карте много пре почетка приредбе биле су распродате. Међутим, на приредби је било доста празних места. Овако нешто не би требало да се дешава. Велики број грађана који је тражио карте, није могао да присуствује овој заиста успелој приредби, само за то што су многи узели карте не водећи довољно рачуна о свом слободном времену, док, међутим, други који су хтели да гледају нису могли да набаве улазнице.

*Душан СЛАВКОВИЋ*

## Културни догађаји у прошлој недељи

### ПРЕМИЈЕРА „ТУЂЕ ДЕТЕ" У ИЗВОЂЕЊУ ДРАМСКЕ СЕКЦИЈЕ ДРУШТВА „БРАНКО ЦВЕТКОВИЋ"

Културно-уметничко друштво железничара и бродара „Бранко Цветковић" дало је премијеру „Туђе дете" од Шкваркина, у сали Синдикалног дома у Немањиној улици.

„Туђе дете", комедију у три чина и пет слика, написао је руски писац Шкваркин 1933 године, а посвећена је младим градитељима пруге у четвртој години прве пјатиљетке. Ово је дело извођено још пре рата код нас, а после ослобођења давано је 1945 године у Љубљани. Драмска секција „Бранка Цветковића" са успехом је савладала глуму и позоришну технику, тако да је у појединим сценама превазишла оквир дилетантског извођења.

### ПРИРЕДБА КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКОГ ДРУШТВА „ЈЕДИНСТВО"

У свечаној сали Коларчевог универзитета, културно-уметничко друштво графичких радника и намештеника одржало је приредбу у оквиру првомајског такмичења. Културно уметничко друштво »Јединство« основано је још пре 40 година. Данас у својој средини има још три певача-оснивача друштва.

Ова приредба требало је да покаже културну манифестацију свих чланова друштва. Приредба је била врло добро посећена, али извођење програма није било на висини. Приредба је имала веома лак, забавни карактер, без уметничког продубљавања. Руководство друштва требало би да поведе више рачуна о томе, и да кроз »Јединство« унесе дух којим се данас морају одликовати наша културно-уметничка друштва.

### ПРЕДАВАЊЕ ОСКАРА ДАНОНА О ГЛИНКИ И ЊЕГОВОЈ ОПЕРИ „ИВАН СУСАЊИН"

Друштво за културну сарадњу Србије са Совјетским Савезом приредило је у дворани Руског дома музички час посвећен опери »Иван Сусањин« од Глинке. Циљ овог музичког часа био је да се публици пред премијеру опере прикаже и протумачи ово уметничко дело великог руског композитора Михаила Ивановића Глинке.

Као илустрацију предавања чланови Опере Нада Штерле, Меланија Бугариновић, Никола Јончић и Жарко Цвејић уз пратњу Богдана Бабића на клавиру, отпевали су неколико одломака из опере »Иван Сусањин«, уз објашњења Оскара Данона.

## Нове књиге

С. Кафтанов: **Совјетска интелигенција верно служи својој отаџбини**, издање »Привредни преглед«, ћирилица, стр. 86, 8⁰, цена 17 динара.

Душан Костић: **Пјесме**, издање »Просвете«, ћирилицом, стр. 100, формат 8⁰, цена 30 динара.

**Ново законодавство о инвалидима**, са коментаром, издање »Службеног листа ФНРЈ«, стр. 178, формат 8⁰, цена 18 динара.

Максим Горки: **ДЕЛА** — књига II, приповетке, издање »Културе«, ћирилицом и латиницом, стр. 355,8⁰, цена 40 дин.


**НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН ВАШЕМ ДЕТЕТУ!**

**ДЕЧЈА МАЛА КЊИГА**

**Издање „ПРОСВЕТЕ"**

**Четврто коло ПУШТЕНО ЈЕ У ПРОДАЈУ**

са овим садржајем:

1) Јосип Павичић: „Сјеница" (цена 7 динара)
2) „Насрадин-хоџа" и други дечји позоришни комади (цена 4 динара)
3) Арсен Диклић: „Мали Риста тракториста" (цена 6 динара)
4) Аркадије Гајдар: Чук и Гек" (цена 4 динара)
5) Аркадије Гајдар: „Чук и Гек" (цена 4 динара)
6) Милица Недељковић: „Часови разредног старешине" (цена 5 динара)
7) В. Васиљенко: „Командантова заповест" (цена 4 динара)
8) Светолик Милосављевић: „Кремен-див" (цена 5 динара)
9) В. Њемцов: „Шесто чуло" (цена 4 динара)
10) Воја Царић: „Зечја прича" (цена 7 динара).

Приповетке „Сјеница", „Часови разредног старешине", „Кремен-див" и песма „Зечја прича" награђене су на конкурсу „Дечје мале књиге". Илустрације су радили: Слободан Гавриловић, Ђорђе Лобачев, Новица Ђукић, Милица Недељковић и Драгутин Цигарчић.

**ЦЕНА КОЛУ СМАЊЕНА ЈЕ НА 50 ДИН.**

**Корице у три боје**

Књижарима и ревизорима рабат 20%. Наруџбе слати: „ПРОСВЕТИ", издавачком предузећу Србије, Добрачина 30, или Штампарско-издавачком предузећу Народног фронта Србије, Влајковићева 8, Београд.

Може се наручити и треће коло, од којег има на лагеру још само мали број комплета.

# Један осврт

## на обавезе београдских фискултурних друштава у првомајском такмичењу

**Сва фискултурна друштва београдске организације, узела су 1 марта првомајске обавезе. Већ по други пут, наше фискултурне организације узимају обавезе, јер су оне нов стил у раду, проверен кроз све наше остале организације, стил који даје могућности нашим организацијама да, кроз примљене обавезе, буду упорније у спровођењу одлука на омасовљењу и новим постигнућима на пољу фискултуре.**

Обавезе, које су до сада узимане нису имале онај ефекат и садржај за које су намењене, јер су оне у појединим друштвима узете на неправилан начин, тј. узимане су на ужој конференцији друштава и разумљиво је да су такве обавезе биле само ради извршавања дужности. Оне нису биле реалне, па се нису могле ни остварити а и сама друштва нису била спретна у њиховом спровођењу. Основна грешка управа друштава је била: што скоро ниједна управа друштва није постављала ту тачку на дневни ред, нису имали једно посебно тело, које ће директно радити по томе питању, и зато досадашња такмичења нису продрла међу фискултурнике, тако да и они сами нису били заинтересовани. Кад погледамо да су у обавезама биле обухваћене многе тачке, а специјално такмичење за значку фискултурника, која претставља свестраност, видимо из до сада извршених обавеза, да ниједно друштво није испунило дате обавезе. И друге тачке нам говоре, да су до сада примљене обавезе на овакав начин узимане само ради обавеза.

Првомајске обавезе, узете из искуства досадашњих обавеза, узете су одоздо, то јест друштво, у вези са савезом на који се ослања, почело је да узима обавезе по већим подружницама и огранцима. Али поједина друштва и овог пута нису правилно схватила узимање обавеза, негде због неангажовања целе управе, која је требало тај посао да обави, негде није било могуће због припрема годишњих скупштина подружница, а негде због неразумевања и недостатка координације рада са синдикалним подружницама.

Обавезе, узете овога пута, углавном су више продрле, како међу раднике и радничку омладину, тако и међу фискултурнике, али се иста грешка и овога пута понавља да секретаријати појединих друштава не контролишу извршење узетих обавеза, нити имају јасну слику како се доле по подружницама обавезе спроводе.

Са досадашњом праксом, у погледу примљених обавеза, треба учинити прекретницу и урадити следеће: секретаријат на својим првим седницама треба да стави на дневни ред: питање спровођења обавеза. Тамо где не постоји одбор, треба га одмах формирати и учврстити. Он треба да створи читаву мрежу по огранцима, како би се дао потстрек за испуњавање примљених обавеза и имала стална евиденција о току испуњавања обавеза.

Оно што је карактеристично за сва наша друштва, што је главни разлог неиспуњења обавеза и разних других задатака јесте — што су активи и фискултурници први ти који не испуњавају своје обавезе, што сматрају да учествовањем у једној грани спорта испуњавају и све дужности једног фискултурника. Тако су на пример, многа друштва, између осталих узела и обавезу: које ће друштво више увежбати фискултурника за Савезни слет. Обиласком терена на којима се врши увежбавање на појединим местима нашли смо само инструкторе које смо добили из Државног института за фискултуру, а око 30 другова на терену »Соко пекара« играју футбал. То није био случај само на том месту. На многим пољанама се играо футбал а остале вежбе се нису изводиле.

Недостатак агитације и васпитног рада међу нашим фискултурницима проузрокују такво схватање. Управе друштава нису посветиле довољну пажњу томе питању.

Ако је у питању таква акција и манифестација, као што је питање Савезног слета фискултурника, где сами фискултурници треба да приме обавезе, те обавезе треба да контролише управа секције, јер ће на тај начин наши фискултурници одговорити својим обавезама.

Првомајске обавезе, на начин како се сада спроводе, остаће само на папиру. Што хитније морамо исправити наше пропусте, јер спровођењем у живот обавеза, ми ћемо у Београду учинити један крупан корак на спровођењу одлука I конгреса фискултурног савеза Југославије.

Светозар БАСЛАЋ
организациони секретар
Градског одбора ФИСАС-а
за Београд

# Закључци после успелог „Пролећног кроса“ у Београду

**Најбољу организацију спровело је »Јединство« из Земуна, масовност »Црвена звезда« а од синдикалних друштава »Металац« извео највише синдикалиста. — Поједина друштва и активи нису испунили дате обавезе.**

Једна од највећих досадашњих масовних фискултурних приредби, „Пролећни крос“, већ је иза нас. „Пролећни крос“ одржан је прошле недеље у целој НР Србији и Београду. Успех, после вишенедељног припремања, тренирања и окупљања, није изостао. Он је позитиван. Бољи него прошлогодишњи Пролећни крос. Овај крос показао је три најважније особине. Показао је да су наше фискултурне организације већ стале организационо на чврсте и добре основе. Да је фискултура омасовљена. И као треће, да је овог пута, нарочито у Београду, на крос изишао већ увежбан кадар, хиљаде и хиљаде фискултурника, чланова друштава и актива. Према томе, овај „Пролећни крос“ пружио је доказа о доброј организацији, много бољој масовности и добром квалитету такмичара. То је било оно основно, што је требало из кроса да проистекне. У НР Србији узело је учешћа неколико десетина хиљада такмичара.

У Београду нешто испод 15.000 Београд би дао и више, да претходног дана није било прохладно, да није падала киша, те су они несигурни „додаци“ уз праве фискултурнике, одустали од кроса. Београд се припремао да на крос изведе преко 20.000 такмичара.

### Један критички осврт на поједина београдска друштва и активе

Рекли смо да је крос пружио добре резултате. Но, са тим не треба да се одушевљени, успавамо на ловорикама. Не. Напротив, сада треба тај кадар, који је изишао на крос и показао добре резултате, окупљати, увежбавати, помоћи му да се развија. С друге, пак, стране, треба да бацимо један осврт на то, да није можда било каквих пропуста, који су могли да изостану. Било их је. И то неколико.

Прво у погледу масовности. Поједина београдска фискултурна друштва су учинила крупне пропусте. Нису извела на крос ни приближан број такмичара, за који су биле дате обавезе.

Нарочито овде треба поменути фискултурно друштво „Београд“, које је извело свега 119 такмичара! Међутим, ово друштво могло је да изведе бар три пута толико!

Иза њега, по сличном пропусту, долази фискултурно друштво „Поштар“. На крос је извело свега 161 такмичара, а уписало је 2900! Поред ова два друштва треба поменути и фискултурно друштво „Раднички“ које је извело 608 такмичара, а дало је обавезу да ће извести 1236! „Јединство“ из Земуна извело је 922, а обавезало се на 2000, „Градитељ“ се обавезао на 570 а извео свега 216 такмичара.

Када се узме у обзир да су ова друштва београдска, са великим бројем чланства и када их упоредимо са бројем такмичара, које су извела поједина друштва из унутрашњости, — онда овакве пропусте београдских друштава треба тим јаче подвући и окарактерисати их као просту неактивност и недовољно зрело схватање задатака и обавеза друштва.

Поред друштава, учинили су пропусте и неки активи, нарочито средњошколски. Учешће њихових чланова било је минимално.

### Поједини рејони су, такође, подбацили

Рејони су изишли са неколико хиљада такмичара. Међутим, када се погледа табела о учешћу рејона, констатује се да су поједини рејони учинили исте пропусте, као и друштва, која смо горе поменули. Трећи рејон је на дан кроса имао још једну масовну приредбу, што је знатно утицало на број такмичара који су узели учешћа у кросу. Рејон је извео свега 592 такмичара, а најмасовнији је рејон у Београду. Шести рејон је, такође, подбацио. Пријавио је да ће узети учешћа 1600 такмичара, а извео је свега 341! Пети рејон је нешто бољи, премда је могао да буде још бољи.

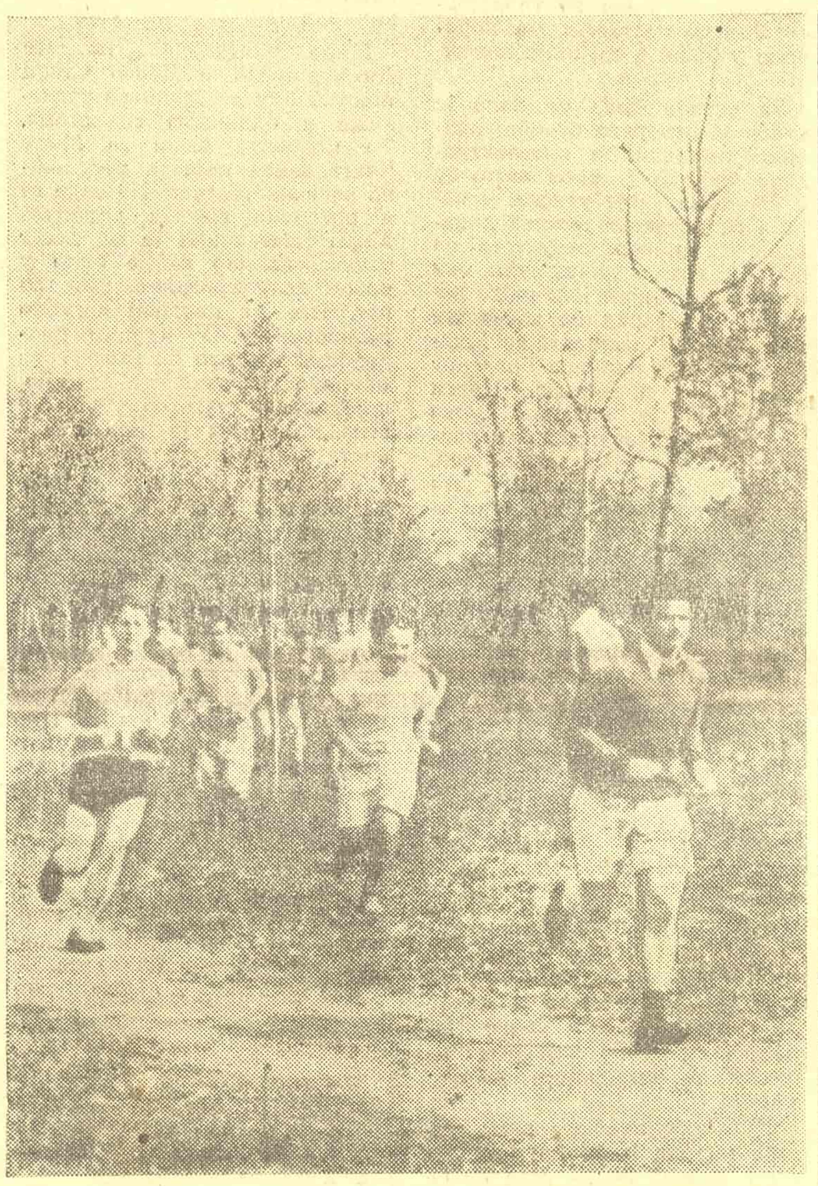

**Београд је пружио такмичарима у кросу погодне стазе: такмичари прелазе Топ чидерски венац**

Једино су Четврти, Други и Први рејон дали преко 1000 такмичара.

Најбољу организацију дало је фискултурно друштво „Јединство“ из Земуна, масовност „Црвена звезда“ а од синдикалних друштава, највише синдикалиста извео је на крос „Металац“.

### Установљење награда за успех на кросу

Градски одбор Фискултурног савеза Србије за Београд донео је одлуку, у споразуму са масовним организацијама, да се за показане успехе на кросу доделе награде.

За „Пролећни крос“ предвиђено је пет награда. Градски одбор доделиће награду друштву, које је показало највише успеха и на крос извело највећи број такмичара. Месно синдикално веће дало је награду фискултурном друштву које је извело на крос највећи број синдикалиста, а Извршни одбор Народног фронта Београда награду друштву, које је имало најбољу организацију. Поред ове три награде, Градски одбор Народне омладине донело је награду средњошколском активу и активу ученика у привреди за масовност, а АФЖ друштву, које је извело највећи број радница.

Награде ће се састојати у реквизитама и значиће знатно помагање друштва и актива, које буде награду добило.

Подела награда обавиће се на свечаној академији, која ће се у ову сврху одржати на Коларчевом универзитету, 16 априла.

Истовремено поделиће се и низ награда најбољим огранцима и активима из крос такмичења, одржаног 23 марта. Поред тога доделиће се и осам награда екипама и појединцима, који су се као најбољи пласирали на крос такмичењу за првенство Београда које је одржано 30 марта.

# Аматерско првенство Београда

У склопу утакмица за првенство ФНРЈ 1947 почиње у недељу 13 априла аматерско првенство Београда у шаху. Учествоваће низ најбољих престничких аматера, од којих осморица првопласираних добијају право учествовања на првенству Србије, које ће се касније држати у Чачку.

Предвиђено је да се аматерско првенство Београда одигра у две групе од по 12 играча. Прва двојица из сваке групе између себе ће одиграти кратак турнир, а у циљу да би се добио аматерски првак Београда.

Првенство ће се играти редовно по колима пет пута недељно. Уторак је слободан дан, а петак је предвиђен за завршавање недовршених партија. Такмичења ће се држати у Централном шаховском дому (Теразије 4/I).

*

### Кандидати за светског првака

На прошлогодишњем конгресу Светског шаховског савеза одређени су шесторица великих мајстора за кандидате за титулу новог светског првака. То су совјетски велики мајстори Ботвиник, Керес и Смислов, Холанђанин Еве и амерички велики мајстори Решевски и Фајн. Међутим у последње доба појавили су се још неки мајстори са претензијама на ту титулу као Најдорф (Аргентина), Сабо (Мађарска), затим Швођанин Шталберг.

Мајстори Најдорф и Сабо делили су прошле године на великом међународном турниру у Гронингену четврту и пету награду, а иза Ботвиника, Евеа и Смислова. После тога је Најдорф добио прву награду на међународном турниру у Прагу, а затим и на неким мањим турнирима. Лепе успехе последњих година имао је и Сабо, док аспирације Шталберга немају реалне подлоге.

Још се не зна како ће се решити питање светског шампионата. То све зависи од преговора који се воде између заинтересованих мајстора и шаховских организација.

*

### Теориски новитети на совјетском шампионату

Пре неких десет година Михаил Иванович Калињин је рекао: »Код нас је фискултура народни спорт, а у том покрету учествују милиони. Разумљиво је да ће се међу милионима пре наћи таленти него међу хиљадама, а међу хиљадама пре него међу стотинама!« И у такмичењима за совјетски шаховски шампионат учествују многе стотине хиљада, од којих најбољи улазе у финале. Зато у финалном турниру нема »аутсајдера« већ и последњи може да добије игру са првим, како је то недавно на XV шампионату у Лењинграду показала победа последњег у табели Кламана са новим прваком великим мајстором Кересом.

Заиста је тешко између више стотина хиљада играча на претходним такмичењима пробити се у финале совјетског шампионата. Потребно је сем талента имати много искуства и знања. Мора се много радити на теорији, а евентуално и сам припремити неке теориске новитете и са њима изненадити конкуренте. Отуда совјетски шампионати редовно обогаћују шаховску теорију новим тековинама.

Већ у VII шампионату СССР 1931 год. мајстор Раузер је дао једну новост у краљичином гамбиту, а мајстор Панов у Каро - Капу. Ботвиник је 1933 год. дао значајне новости у змајевој варијанти сицилијанке и француској партији. На шампионату 1934 год. Белевенец је у партији са Вересовим дао драгоцен прилог словенској одбрани. У партији Панов - Јудовић 1937 год. уздрмане су анализе светског првака Аљехина у Шатаровом нападу у француској партији. Даљи шампионати дали су још више теориских новитета.

И последњи шампионат СССР, одигран у Лењинграду, допринео је знатно развитку шаховске теорије. Материјал се сређује и биће објављен.

*

### Да ли је црни смео узети пешака

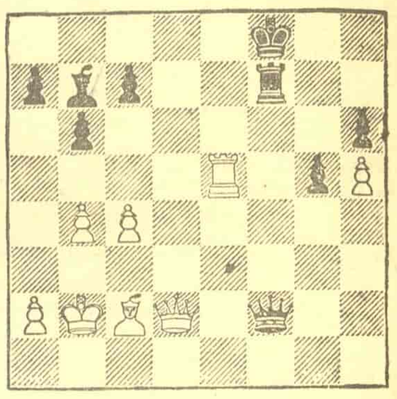

Често се и на највећим турнирима дешавају случајеви да се мајстор мора да мисли да ли да узме понуђеног пешака или не. Несумњиво да је примамљиво узети, јер се на тај начин долази у материјално преимућство. Међутим на узимање пешака мора да се утроши темпо. Тај темпо, тојест јединица утрошка времена на шаховској партији, неки пут може да буде врло значајан, и зато је важно израчунати да ли га вреди дати за пешака. Пример имамо у следећој позицији из турнирске праксе.

Црни је последњим потезом краљицом тукао белог пешака. Израчунао је да му противник може дати један шах, после чега ће се склонити краљем. Остаће му после тога слободан пешак више који ће одлучити. Значи да је црни био уверен да узети пешак није био »отрован«, како то обично кажу шахисти.

Показало се у даљем току игре да је бели даље рачунао од свога противника. Пешака је дао због тога да би извео комбинацију, у којој ће жртва топа бити одлучујућа. Партија је завршена ефектним матом у пет потеза:

1) Dd2—d8+, Kg8—d7; 2) Te5:g5+!, h6:g5; 3) h5—h6+, Kg7:h6; 4) Dd8—h8+, Tf7—h7; Dh8:h7 мат.

*

### ИЗ ЖИВОТА ШАХОВСКИХ МАЈСТОРА

**Због маркантне појаве, темперамента и бујне косе више пута се нашем великом мајстору Бори Костићу дешавало да су га сматрали музичарем. Додуше било је већ више случајева у прошлости да су неки чувени мајстори били одлични музичари. Тако, на пример, некада најбољи шахиста света Француз Андре Даникан Филидор (1726—1795) био је познат колико као шахиста, толико и као музичар. Његове опере и данас се још дају у Паризу.**

**Када је једном приликом Костић држао шаховске продукције у париским клубовима, Костић се изненадио што га неки музичари називају колегом. Још више се зачудио када је позван да диригује неким оркестром. Нашем мајстору муке је требало да одбије понуду и да докаже да он није музичар.**

*

**Пре неких десет година из учонице једне школе зачула се велика граја. Наставник је упао у разред, изгрдио немирне ђаке и на крају рекао: »Зар ја, разредни старешина, морам да вас се стидим?« — Настао је тајац, а тада је један од ђака одговорио: »Друже разредниче, немате шта да нас се стидите! Међу нашим другарима има их који пишу приче и састављају песме, има добрих музичара, цртача и спортиста. Али онај, којим се ми највише поносимо, то је наш шахиста Васја Смислов! Већ он један је довољан да се не стидите својим разредом, већ да се њиме поносите!« — И заиста, Васја Смислов је оправдао наде које су у њега другови полагали. Данас је он чувен совјетски велики мајстор и један од шесторице кандидата за титулу светског првака.**

## УКРШТЕНЕ РЕЧИ

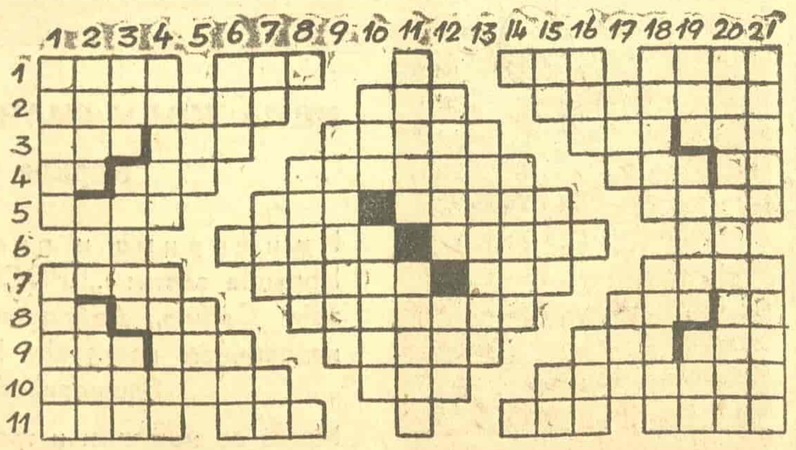

**ХОРИЗОНТАЛНО:**

1) Град у Белгији, део лица, петнаесто слово азбуке, обрађују њиву, пољопривредна алатка; 2) шиљаст стуб који служи као споменик, број, једна република у С. А. Д.; 3) војни продукт, раздобље, врста футбалског шута, страно женско име, круг особа; 4) два самогласника, узвишена лирска песма, наш популарни радио квартет, смрзнута роса, два сугласника; 5) град на Аљасци, печат (народни израз), страна света, котурић; 6) скраћена показна заменица, логор, мера за драги камен, свеза; 7) брату, уска и као зид стрма речна долина, предлог, урез; 8) јуначки спев, површинска мера у множини, несташко, њих два; 9) острво у Јадрану, број, косидба, стара мера за тежину, прашина од дима; 10) комплекси кућа, риља, припадници једног великог народа; 11) једна популарна опера, поседује, предлог, скуп више река са једним ушћем, спокој.

**ВЕРТИКАЛНО:**

1) Конструктор руске пушке (вишетовке), брање воћа у јесен; 2) дувачки инструмент, узвик, излетиште код Сарајева; 3) прилог, спречава, воен; 4) прате, једна европска земља; 5) руско женско име, показна заменица; 6) инсект, двадесет друго слово азбуке, показна заменица; 7) два иста сугласника, индустриска биљка, њима; 8) предлог, совјетска рударска област, свеза; 9) град у СССР; 10) јабука (француски), јунак једне Шекспирове драме; 11) споредни продукт код продукције шећера, хемиски израз; 12) река на Кавказу, облик глагола рвати; 13) име легендарне француске јунакиње; 14) самогласник, пењао, предлог; 15) египатско божанство, труд, скраћеница за пословно; 16 узвик при јуришу, сугласник, јели (дијалект); 17) друга, гвожђе; 18) највеће село у Србији, леп (народни израз); 19) друг (албански), део авиона, тениски израз; 20) показна заменица, кључ (француски); 21) бугарско пристаниште, гласник.

**РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА**

**ХОРИЗОНТАЛНО:**

1) Кубан, слика; 2) Говоров, торнадо; 3) с, сер, пат, тој, два, в; 4) тим, так, лоз, бос, дуе, пет; 5) амам, Цезар, л, талас, нула; 6) Кимон, пас, бек, кој, Карел; 7) телал, р, бокор, л, Бахус; 8) обод, сос, мат, баби; 9) Котов, нулат, ф, румен; 10) сабор, био, тад, кеп, лопов; 11) усев, поета, с, Судан, воли; 12) ред, портрет, напоран, сир; 13) л, тал, нар, тур, кас, т; 14) подесан, солидан; 15) ратом, ветар.

**ВЕРТИКАЛНО:**

1) Так, сур; 2) симит, Касел; 3) г, маме, обед, п; 4) кос, Молотов, тор; 5) увет, набор, пада; 6) борац, лов, полет; 7) ар, кеп, д, бор, со; 8) Н. О. П., зар, Вијетнам; 9) Валас, с, отран; 10) тор, бон, аер; 11) з, Босут, т; 12) лек, гас; 13) б, комад, н; 14) Тот, рат, сат; 15) тесак, т, купус; 16) сој леп, Федоров; 17) Л. Р. (Лола Рибар), дај, б, пар, ле; 18) индус, бар накит; 19) каве, Кабул, пада; 20 ада, Нахимов, Сар; 21) о, пуру, епос, и; 22) Велес, Нолит; 23) тал, вир.

Уредништво и администрација Влајковићева 8, телефони: 23-003 и 20-443. Штампарско предузеће Народног фронта Србије. Одговорни уредник М. Панић-Суреп Чек. рач. 10-313-212. Пошт. фах 53